

388.

A BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

1926. ÉVI NOVEMBER
5-IK NAPJÁN ORA-
DEA—NAGYVÁRA-
DON TARTOTT ŐSZI

RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE

KIADTA :
AZ EGYHÁZMEGYE.

A BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

1926. ÉVI NOVEMBER
5-IK NAPJÁN ORA-
DEA—NAGYVÁRA-
DON TARTOTT ŐSZI

RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE

KIADTA:
AZ EGYHÁZMEGYE.

A bihari református egyházmegye 1926 november 5-én
Nagyváradon, a tanítónőképző-intézet disztermében
tartandó őszi rendes közgyűlésének

Tárgysorozata:

1. Megalakulás. [Imádkozik és megnyitó beszédet mond: Tarnóczi Lajos esperes.] Előadó: Baka Béla.
2. Felső egyházhatósági határozatok. Előadó Baka Béla.
3. Esperes jelentése az egyházmegye 1925. évi vallás-erkölcsi és anyagi állapotáról. Előadó: Baka Béla.
4. Esperes időszaki jelentése. Előadó: Vadai Béla.
5. Egyetemes lelkészértekezlet előterjesztései, a) egyházmegyei lelkészi gyámintézet felállítása; b) főiskolai hallgatók támogatása; c) vándortanítások szervezése; d) Udvarhelyi Béla indítványa. Előadó: Vadai Béla.
6. Vargha László egyházmegyei jegyzővé választása. Előadó: Vadai Béla.
7. Várkonyi Imre lemondása a tanítóképviseletéről. Előadó: Vadai Béla.
8. Kelemen Etelka biharpüspöki-i tanítónővé választásának megerősítése.
9. Bagics Lajos pelbárhidai kántortanítóné választásának megerősítése.
10. Czeglédy Sándor nagyszántói kántortanítóné választásának megerősítése.
11. Herczegh Kálmán biharpüspöki-i kántortanítóné választásának megerősítése.
12. Benkő Bianka kisszántói tanítónővé választásának ügye.
13. Gerda Ilona örvéni tanítónővé választásának megerősítése.
14. Gyenge János dr. kérvénye lelkészjellegének visszavonása iránt.
15. A nagyváradai tanítónőképző intézet tulajdonjoga. Előadó: Baka Béla.
16. Gyarmati Bálint fugyivásárhelyi egyháztag felebbezése presbyteriumi határozat ellen. Előadó: Soos István dr.

17. Biharpüspöki-i iskolaépítés engedélyezése Előadó: Soos István dr.

18. Mezőtelegdi lelkészlakás-építés engedélyezése. Előadó: Soos István dr.

19. Siteri templomjavítás engedélyezése.

20. Élesdi ingatlanvétel engedélyezése.

21. Számvevőszék jelentése. Előadó: Vargha László.

22. Tanügyi bizottság jelentése. Előadó: Vargha László.

23. Missziói bizottság. Előadó: Vargha László.

24. Az egyházmegye 1917. évi költségelőirányzata. Előadó: Vargha László.

25. A jákóhodosi vallástanítás ügye. Előadó: Vadai Béla.

26. Pósalakai ingatlan-eladás engedélyezése. Előadó: Soos István dr.

Birósági gyűlés:

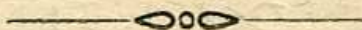
1. Időszaki tanács alakítása.

2. Kuki Zoltán bihari ig. tanító fegyelmi ügye. Előadó Balajthy Jenő. Jegyző: Soos István dr.

A BIHARI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1926 november hó 5. napján Oradea—Nagy-
váradon tartott őszi rendes közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Tarnóczi Lajos esperes és Telegdi József egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

Major Gyula, Könyves János, Nagy Vilmos, dr Bodnár Gábor, Szücs László, Balajthy Jenő lelkészi, Tatár Zollán, Szüts Aladár, dr Sarkady Sándor, dr Ujfalusi Sándor, Török Győző világi tanácsbírák.

Baka Béla, Vadai Béla lelkészi, dr Soos István, Vargha László világi jegyzők;

Konrád Géza e. m. közig. pénztárnok;

Nagy Mihály és Zöld István tanítóképviselők;

Dr Czeglédy Miklós e. m. ügyész.

Egyházak képviselőiben:

Biharról: Tarnóczi Lajos l., Szabó István g.

Biharpüspökiből: Balajthy Jenő l., Szalaknai József g.

Biharszentjánosról: Könyves János l., Szilágyi Imre g.

Borsról: Bagoly Bertalan l., Szőke Lajos g.

Élesdről: Vaday Béla l., Makay Kálmán pr.

Fugyiból: Danka József l., Szatmári Sándor g.

Fugyivásárhelyről: Konrád Géza l., Bélfenyéri Gábor g.

Hegyközcseréskéről: Szücs László l., Szilágyi István g.

Hegyközkovácsiból: Bódogh János l., K. Szabó Ferenc g.

Hegyközpályiból: Kovács Antal l.,.....

Hegyközsáldobágyról:.....Lucskai Bálint g.

Hegyközüjlakról: Szentimrey Dániel l.,.....

Jákóhodosról: dr Bodnár Gábor l., Seres István g.

Kisszántóról: Babicsák József l., Debreczeni József g.

Köröskisjenőből: Székely Ernő l., Rév István g.

Mezőtelegről: Baka Béla l., Szilágyi István g.

Mezőtelkiből: Nyeste István l., Berecz József g.
 Nagykakucsról: Kulcsár Andor beszolgáló l.
 Nagyszántóról: Tunyogi János l., Bige József pr.
 Nagyváradról: Sulyok István, Csernák Béla, Kiss Károly l., Kágyi Lajos, Boros Péter, Matkó Benjámint világi képviselők.
 Nyüvedről: Paulik Béla l., Nagy Sándor g.
 Örvéendről: Bogáti Mihály pr.
 Paptamásiból: Major Gyula l., Zsigó Károly pr.
 Pelbárhidáról: Holkó József l., Szabó Zsigmond g.
 Pósalakáról: Fodor József l.,
 Pusztajlakról: Kádár Miklós l., Bódizs József pr.
 Révről: Kulcsár Andor l., Juhász Sándor pr.
 Siterről: Barcsa Mihály l., R. Varga Lajos g.
 Szalárdról: Surányi Lajos l.,
 Váradlessről: Hodor István l., Komendát Sándor g.

42. szám. Tarnóczi Lajos buzgó könyörgéssel és nagyhatást kellő beszéddel

a gyűlést megnyitja s közgyűlésünk elhatározta az imádság és megnyitó beszéd jegyzőkönyvbe iktatását.

Ima.

Örökké való Isten, Mennyei édes atyánk az Ur Jézus Krisztusban! Hálaadással emlegetjük jószágodat, amelyet kiárasztasz reánk, gyermekeidre. Valójában ezer nyelvek kellenének szánkba, jószágod csudáit, hogy vehetnénk számba. Kiváltképen most a te lelki áldásaidért áldunk téged. Neked köszönjük a hitet, mely tünni és remélni megtanít. Óh a hit nélkül mi volnánk teremtményeid között a legszerecsétlenebbek. Az akaratodból reánk szakadt próbák és szenvedések idején ezt a hitet ujítsd meg szívünkben. Hallasd velünk az Ur Jézus biztatását: Mit féltek óh kicsinyhitűek? Emlékeztess bennünket a hitnek hőseire, akikre bár nem volt méltó ez a világ, mégis életüket is készek voltak feláldozni hitükért. Adj erőt arra, hogy elhivatásunk szerint hív és igaz bizonyosságtevőid legyünk ezen a világon. Emlékeztess arra, hogy reánk biztadsz a Te evangéliumodat, hogy anyaszentegyházunknál van a világ és életünk meg-

tartásának eszköze és mi minden próba alatt így szóljunk: tudjuk mi, hogy kinek hittünk, és ő megtarthatja a mi koronánkat.

Közelebbről, amidőn anyaszentegyházunk dolgainak intézésére közelből-távolból összesereglettünk, add, hogy egymás hite által is erősítsünk a szorongató félelmek között. Előttünk homály és mélység, kietlen pusztaság a jövő, közöld velünk lelkednek erejét, amellyel annyiszor megújítottad már a világ életét, hogy mi is megújuljunk a hit által. Érezzük, hogy oly feladatokat róttál reánk, amiket eddig nem ismertünk, olyan terheket raksz vállainkra, amiket nem hordoztunk és azt is bevalljuk előtted, Atyánk, hogy a te segítséged nélkül ezek alatt össze kell roskadnunk. A te szent igéd tanít bennünket, hogy ahol legnagyobb az szükség, legközelebb ott a segítség, mint félénk, remegő gyermekek borulunk azért atyai kebeledre: Tarts meg bennünket, mert elveszünk! Ismételve kérjük a te legdrágább ajándékodat a hitet, hogy megvigasztalva szólhassunk így: Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk? Ámen.

Mélyen tisztelt egyházmegyei Közgyűlés! Amidőn a közgyűlés szép számban megjelent tagjait üdvözlöm, úgy érzem, meg kell emlékezni azokról az eseményekről és jelenségekről, amelyek legutóbbi összejövetelünk óta egyházi közéletünkben felmerültek. Így mindennek előtt örömmel kell emlékeztetnem arra, hogy a kultuszkormány végre honorálta több éves küzdelmünket, amellyel a tiszántuli egyházkerületől leszakadt egyházaknak külön egyházkerületbe való szervezkedését munkáltuk és annak az államkormány által való elismertetését kértük. Ez év május havában a kormány képviselője megválasztott püspökünktől, Sulyok Istvántól, az esküt kivette; ez alapon ő a kerület közigazgatását átvette, miután a kerületi közgyűlés hivatalába beiktatta. Jól tudjuk, hogy kerületünk elismerésének kérdésében az utolsó szó ezzel még nincs kimondva, mert csak a vallásügyi törvényben nyerhet az végleges megoldást a kormány részéről, de a fenti esemény után és a nyert ígéretek szerint jó reménységgel lehetünk, hogy az állami konszolidáció érdekében is egyházkerületünk önállóságát a kormány elismeri és a megfelelő anyagi támogatásban fogja részesíteni.

Sajnálattal kell megemlékezmem több aggasztó körülményről. Ezek között elsősorban a lelkészi és tanítói állások díjleveleinek kiszolgáltatása körül igen sok gyülekezetben felmerült zavarokról. Jól tudom, hogy az iskolák államsegélyének 1919 július 1-vel történt beszüntetése olyan terhek vállalására kényszerítette az iskolafenntartó egyházakat, amelyeket azok addig nem viseltek, vagy amelyeknek viselésétől már elszoktak. Másfelől a lelkészi állások díjleveleinek újraértékelése a mai áraknak megfelelően a legtöbb gyülekezetben ellenállást váltott ki és oda vezetett, hogy a lelkészeknek évről-évre ismétlődő, orcapiritó alkudozásokat kell díjlevélszerű fizetéseik kiszolgáltatásáért folytatni, ami mindenkor tág kaput nyit a gyülekezetek belső békéjét felduló izgatásoknak. Ahol pedig a lelkészek lemondása, vagy a békesség kedvéért hozott áldozataik a díjlevél természetbeni tételeinek a konvent által megállapított árakon való hagyását eredményezte, ott a súlyosan megkárosodott lelkész feldult anyagi élete és elkeseredése teszi lehetetlenné az építő lelki munka végzését. Mindezek sürgető szükségké tesz, hogy felettes egyházi hatóságaink a díjlevelek kifizetése tekintetében egységes és általános rendelkezést hozzanak, ami által minden további alkudozásoknak véget vessenek, mert a mai állapot teljes bizonytalanosságot állandósít. Az iskolák fenntartása pedig tanítói államsegélyek minden eszközzel és állandóan való kérését tesz kötelességünké. Mindenki által elismert az a szolgálat, amelyet egyházunk iskoláink fenntartása által a népműveltség terjesztése terén kifejt. Természetes, ha ezért a magyar állam által annak idején felekezeti különbség nélkül folyósított államsegélyeket a román államtól is kérjük és az állam részére teljesített szolgáltatások fejében jogszerűen reméljük is.

Aggasztó jelenségnek ítélem azt a tényt is, hogy az újonnan felállított állami iskolákban szinmagyar falvakban is gyermekeinket anyanyelvükre nem tanítják, sőt valamennyi tantárgyat román nyelven adnak elő. Az anyanyelven való oktatást annyival kevésbé tehetik meg, mert egyes helyeken olyan állami tanítók működnek, akik egy szót sem tudnak magyarul. Könnyen megítélhető, mi lesz ilyen helyeken a tanítás eredménye és hogyan tanítható ott a vallás, ahol a gyermekek magyarul sem írni, sem olvasni meg

nem
letén
mint
szio
alka
a sé
kell

szü
egy
Érz
tám
cél
hog
kics
ván
téve
meg
kál
ház

azo
rain
cso
em
Az
azt
ker
a l
ház
per
tud
kés
tan
és
üd
lek
nyi
em
az
sü

körül-
ói állá-
kezet-
állam-
olyan
egyhá-
yeknek
sok dij-
a leg-
ezetett,
ó alku-
rt foly-
belső
zek le-
ataik a
gállapi-
lyosan
eredése
ndezek
hatósá-
és ál-
ovábbi
t teljes
pedig
a való
ert az
által a
a ezért
önbség
is kér-
ejében
gy az
akban
nennyi
n való
helye-
t sem
helye-
vallás,
i meg

nem tanulnak? Kétségbeejtő jelenség, hogy Európa ke-
letén szomorubb viszonyok vannak az iskoláztatás terén,
mint az ázsiai és a sötét afrikai gyarmatokon, ahol a misz-
sziói iskolákban a benszülöttek nyelvét beszélő tanítókat
alkalmaznak és a benszülöttek nyelvén tanítanak. Ennek
a sérelemnek orvoslását kerületünk útján ismételten kérünk
kell a kormányzattól.

Sajnálatos jelenségnek tartom, hogy még mindig nem
szűnt meg egyházmegyénk volt hivatalos egyénei közül
egyesek részéről megkezdett rend- és békebontó munka.
Érzem, hogy különösen magam állok ezeknek az ismételt
támadásoknak célpontjában. Felemelt fejjel és a kitűzött
célok szem előtt tartásával állok itt azzal a reménységgel,
hogy egyházmegyénk bizalma átsegít a megsértett ambíció
kicsinyes törvéteseiben. Remélem, hogy mindenki előtt nyil-
vánvalóvá lesz azoknak súlyos tévedése, mondhatnám el-
tévelyedése, akik a lelkészek tekintélyének kisebbitése és
megsértése által gondolják egyházunk előhaladását mun-
kálni és maguk előtt azt a kivételes célt tekintik az egy-
házban, hogy parancsoljanak a lelkészeknek.

Aggodalmasnak ítélem végül egyházi közéletünkben
azokat a mozgalmakat, amelyek már-már átcsapnak hatá-
rainkon is és a viszonyaink között különösen reánk paran-
csolt egység megbontásával a felekezeti türelmetlenség
emésztő zsarátnokát szórják szét a magyarság soraiban.
Azokra a pápai rendeletekre gondolok, amelyek megtiltják
azt, hogy a római katolikus pap megjelenjen olyan helye-
ken, ahol református lelkészek funkciót végeznek és azokra
a lélekhalászó törekvésekre gondolok, amelyeket a vegyes
házasságok körül állandóan folytatnak, ujabban pedig ép-
pen egyházmegyénkben a bérnialáskor is meglettek. Jól
tudom, hogy ezek a világhatalomra törekvő pápaság el-
késletten jelentkező cselekedetei, annak az ecclesia mili-
tansnak a műve, amely a múlt századokban annyi könnyet
és halált okozott az egyház érdeke és az eltévedt lelkeket
üdvözíteni akarásáért Minket nem tévesztenek meg a fe-
lekezeti türelmetlenség és elfogultság idő után való meg-
nyilatkozásai. Annak a szabadelvű felfogásnak és tiszta
emberszeretetnek leszünk továbbra is képviselői, amelyre
az Ur Jézus Krisztus tanított bennünket. Szent meggyőződés-
sünk, hogy az idő óramutatóját visszacsavarni nem lehet és

a harcok, ellenkezések minden akadályán keresztül győzedelmeskedni fog a prófétai látomány arról az időről, melyben leszen egy akol és egy pásztor. Református egyházunk büszke öntudattal tekint arra a munkára, amelyet az emberi előhaladás érdekében a lelkiismereti szabadság kivívása által végzett és továbbra is meg akarunk maradni azon az uton, hogy egyházunk és hiveink a folytonos reformációnak legyenek előharcosai. Hisszük, hogy az emberi előhaladás útja Isten segítségével nem hátra, hanem előre vezet. Ezért nem engedjük széttépetni azokat a kapcsolatokat, amelyek minket más vallásu felebarátainkhoz fűznek, mert hisszük, hogy mi mindannyian a Krisztus által megváltva egy atyának gyermekei és egymásnak testvérei vagyunk.

Ettől az érzéstől áthatva, még egyszer szíves szeretettel üdvözlöm a megjelenteket, a közgyűlést megnyitom.

Egyházmegyei közgyűlésünk az esperesi megnyitó beszéd kapcsán felterjesztést intéz az egyházkerületi közgyűléshez olyan egyetemes jellegű határozat meghozatala iránt, melyben a lelkeszi és tanítói díjlevelek természetbeni járulékaiknak természetben vagy a piaci árakon való megváltás szerint való kiszolgáltatását minden alkudozások kizárásával kötelezően elrendeli.

Felir az egyházkerülethez, hogy az iskoláink fenntartása által végzett népművelői munka teljesítéséért már a magyar kormányzat által felekezeti különbség nélkül folyósított iskolai állanségélyeket a kormánynál állandóan sürgesse, mert iskoláinknak fenntartása felemészti egyházaink vagyoni erejét és végül is azok feláldozásával népünk jövője semmisül meg.

Hasonlóképpen kéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy a kormánynál kérje a magyar kisebbségi állami népiskolákhoz magyarul tudó tanítók kinevezését és ezekben az iskolákban magyar nyelven való tanítást.

meg

hely
nede
vil.Heg
képmeg
jóváeme
37-hata
seg
első
le
gál
ciki
res
ha
szó

A megbízólevelek átvizsgálása után a közgyűlés megállapítja

a törvényszerű megalakulást.

43. szám. Távolmaradásukat kimentették: Udvarhelyi Béla vil. tanácsbíró, Biró Ferenc l., Bokros Benedek l. Sándor Lajos tanítóképviselő és Hegyközpályi vil. képviselője.

Közgyűlésünk nevezettek távolmaradását igazolja.

44. szám. Távolmaradásukat nem mentették ki: Hegyközujlak, Nagykakucs, Pósalaka és Szalárd világi képviselői.

Közgyűlésünk az esperest megbizva hogy az igazolatlanul távolmaradottakkal szemben a vonatkozó egyházmegyei szabályrendeletet alkalmazza.

45. szám. Egyházkerületi közgyűlés a bihari egyházmegye szabályrendelet módosítását 38—1926. sz. alatt jóváhagyja.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

46. szám. A bihari egyházmegye stóladijak felemelése iránti javaslatát egyházkerületi közgyűlés 37—1926. sz. határozatában nem látja megokoltnak.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

47. szám. Egyházkerületi közgyűlés 14—1926. sz. határozatában kimondja, hogy az a helyettes- vagy segédlelkész, aki a lelkészképesítő második vizsgálatot az első lelkészképesítő vizsgálatától számított két éven belőltette le és így gyakorló lelkész mellett az első és második vizsgálat között nem töltötte el a vonatkozó egyházi törvényekben megszabott két évet, a második vizsgálat sikeres letétele után csak akkor választható rendes lelkésszé, ha az első vizsgálat sikeres letételétől számított két évi szolgálatideje megvan.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

48. szám. Egyházkerületi közgyűlés 12—1926. sz. határozatában közli, hogy a lelkészképzés jogát fel nem adja, de amennyiben a kultuszminiszter lelkésznevelés céljára nem folyósít segítyt, egyházkerület a teológiai főiskola föllálíthatásáig a kolozsvári teológiai fakultástól kéri és várja lelkész-szükségleteinek ellátását.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

49. szám. Az egyházkerületi közgyűlés 15—1926. sz. határozatában elrendeli, hogy a lelkész özvegyek segélyezése ez évben is a lelkészek 3%-os államsegélyéből, a tűzbiztosítási pénztár 50,000 Leies jutalékából és az egyházközségek által lélekszám után fizetendő 5 banis járulékból történjék, mely járulékok nem fizetés esetén a lelkészek államsegélyéből levonhatók.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

50. szám. Egyházkerületi közgyűlés 19—1926. sz. alatt elhatározta a népiskolai tanügyi bizottság megalakítását, mely bizottságba 12 tagot választott meg 1930 dec. 31-ig terjedő megbizással. Egyházmegyéinkből megválasztotta Telegdi József egyházmegyei gondnokot.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

51. szám. Egyházkerületi közgyűlés 43—1925. sz. határozatában a bihari egyházmegye 80—1925. sz. határozatát azzal veszi tudomásul, hogy a nagyváradi ref. tanítónőképző-intézetet terhelő adósságnak a fenntartók közt leendő megosztására vonatkozólag az igazgatótanácstól legközelebbi ülése elé javaslatot vár. A tanítónőképzőnek kántorképzővé való átszervezése kérdésében akkor fog dönteni, ha az intézet nyilvánossági jogának megadása vagy meg nem adása tényné lett. A tanítónőképző-intézetnek állami mintára förlénő átszervezése ügyében egyházkerületi közgyűlés mindaddig nem határozhat, míg az intézet megnyitása és nyilvánossági joga kérdésében az állam-kormány nem dönt.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

52. szám. A bihari egyházmegye felterjesztésére az állami iskolába járó gyermekek vallásitanítása tárgyában az egyházkerületi közgyűlés 48—1926. sz. határozatában a következőket közli: 1. felhívta a tanügyi bizottságot, hogy az állami iskolába járó gyermekek vallásitanításának tantervét készítse el s eselleg e célnak megfelelő tankönyv elkészítéséről gondoskodják; 2. bár a kérelmet kilátástalannak tartja, a maga részéről megkeresi a közoktatásügyi miniszter urat, hogy vallás- és énektanítás céljára az állami iskolák szabad csütörtök délutánját engedje felhasználni.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

53. szám. A belmissziói bizottság javaslata alapján egyházkerületi közgyűlés kötelezi az egyházmegyéket, hogy alkalmas középponti helyen vasárnapi iskolai vezetők részére tanfolyamokat tartsanak, amelyeken résztvevők költségének fedezésére az illető egyházakat kötelezi. A belmissziói bizottságot felhatalmazza, hogy készíttessen vasárnapi iskolát megszereltető segédeszközöket (képeket, bibliai mondásokat stb.), melyeket az egyes egyházak terhére minden vasárnapi iskolának küldjön meg.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

54. szám. A bihari egyházmegye 71—1925. sz. határozatával kapcsolatban elrendeli, hogy a középiskolai tanulók konfirmálása mindenütt a negyedik osztályban történjék. Az elemi iskolában a konfirmációi előkészítés az utolsó osztálycsoportban történjék, legalább is a 12 évet betöltött növendékek részére. Az előkészítést úgy a közép, mint az elemi iskolában — a felekezetiben is — lelkész végezze. A bibliának legalább is az ujszövetségi részét, a növendékek a tanulás megkezdésekor tartoznak beszerezni, a konfirmáláskor pedig emléklapokkal látandók el.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

55. szám. Egyházkerületi közgyűlés felhívja az egyházmegyék figyelmét a zsinat által közzétett egyházfegyelmi törvénytervezetre, mely az „Egyházi és Iskolai Szemlé”-ben közzétételt, melyre vonatkozó véleményüket terjesszék a legközelebbi kerületi közgyűlés elé.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi s az egyházfegyelmi törvénytervezetet javaslatként végett az egyes lelkész köröknek kiadja.

56. szám. Elrendeli a kerületi közgyűlés, hogy az egyházmegyék a missziói helyekről, csoportosításukról, lélekszámukról, szükségleteikről terjesszenek be sürgős kimutatást.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

57. szám. Egyházkerületi közgyűlés felhívja az egyházmegyéket annak igazolására, hogy hány banis alapon szedték a közalapi járulékot. Utasítja az egyházmegyéket, hogy a kezelésükben levő közalapi összegeket az egyházkerületi pénztárba fizessék be.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

58. szám. Az egyházmegyéket felhívja a kerületi közgyűlés, hogy belmissziói bizottságaik megalakításáról az egyházkerületi közgyűlést értesítsék. A belmissziói bizottságot felhatalmazza, hogy a belmissziói munkásság mai állapotával az egyházközsegekből gyűjtse össze a szükséges adatokat. Végül a „Kislükör” c. vallásos néplap terjesztését elrendeli.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

59. szám. A kulturadó-bizottság jelentése alapján egyházkerületi közgyűlés meghatározza a tanárok és tanítók állami rendszerű fizetését. Az egyházmegyék felhivatnak, hogy a kivetett kulturtaxákat haladék nélkül beszedjék és beszolgáltassák. — 52—1926. sz. alatt megállapítja, hogy a szülőknek jogukban áll gyerme-

keiket az állami iskolából a saját felekezetök iskoláiba átvinni. Azzal azonban számolni kell, hogy az elemi iskolai törvény 65. §-ában megállapított létszámon (I—IV. oszt. 60, V—VII. oszt. 40) felüli tanulókat, ha csak osztályaikat nem párhuzamosítjuk — átrendelik az állami iskolába.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

60. szám. Tarnóczi Lajos esperes beterjeszti jelentését az egyházmegye 1925. évi erkölcsi és anyagi állapotáról.

Az 1926. évben a törvényszerű egyházlátogatást az egyházmegyei gondnok urral magam eszközöltem: Bihar, Biharpüspöki, Paptamási, Pelbárhida, Nyüved, Jókóhodos egyházakban; Balajthy Jenő tanácsbíró urral: Hegyközköväcsi és Szalárd egyházakban. A többi gyülekezetet felkérésemre: Major Gyula, Könyves János, Szücs László, Balajthy Jenő lelkészi tanácsbírók: Vadai Béla egyh. jegyző és Fodor József számvevőszéki elnök urak voltak szivesek meglátogatni. A látogatási jegyzőkönyvek, a beérkezett jelentések valamint személyes tapasztalataim alapján összefoglaló jelentésemet az alábbiakban van szerencsém megtenni:

1. A gyülekezetek erkölcsi állapota.

Egyházainkban a vasárnap délelőtti istentiszteletet prédikációval megtartják minden gyülekezetben, kivéve Nagykakucsot, ahol lelkész távolléte miatt délután tartják meg az istentiszteletet. Délután nincs istentisztelet Réven és Pelbárhidán, ahol csak urvacsoraosztáskor tartanak délután istentiszteletet.

Bibliamagyarázatot tartanak egész éven át minden nap d. u. 6 órákor a nagyváradi-olaszi templomban; hetenként kétszer Nagyváradi újvárosban és Velenén Biharpüspökiben adventtől husvégig. Adventben hetenként egyszer, esetleg kétszer: Bihar, Biharszentjános, Hkcsatár, Hk-kovácsi, Hkpályi, Hkujlak Hkszáldobágy, Kisszántó, Mezőtelegd, Örvénd, Paptamási, Pelbárhida, Siter és Szalárd egyházakban. Minden pénteken: Szalárdon, Bűnbánati héten: Élesden, Mezőtelkiben és Réven.

Vasárnap délután a nagyobb gyülekezetekben rendszeres kátémagyarázat, bibliamagyarázat van, míg a kisebb helyeken imádságot mondanak.

Hétköznapiokon délelőtti istentiszteletet tartanak: Bihar-on, Biharpüspökiben, Hkcsatóron, Kisszántón és Nagyváradon [Ujváros] délután csak Nagyváradon. Bünbánati napokon délelőtti, délután: Elesden.

Gyermekistentiszteletet tartanak: Biharpüspöki, Élesd Hkkovácsi, Köröskisjenő, Jákohódos, Nagyszántó, Nagyvárad, Nyüved, Paptamási, Pusztajlak, Siter, Szalárd és Váradless egyházakban. Más helyeken az iskolás gyermekek tanítóik vezetése és ellenőrzése alatt jelennek meg az istentiszteleteken. Itt azonban fokozódó mulasztások jelentkeznek. Különösen az állami iskolába járó gyermekek templomba járása marad el, de felekezeti iskolával bíró helyeken is előfordul, hogy alig van két-három iskolás gyermek a templomban, aminek már nem a tanítók, hanem a szülők az okai. Szomorú jelenség ez gyülekezeteink életében, amelyek így a jövődőt veszítik el életükből.

A gyermekek konfirmációra való előkészítését a tanítók és lelkészek együttesen végzik.

Az urvacsorát évenként hatszor osztják ki minden gyülekezetben, Révet és Nagykakucsot kivéve, ahol bőjtire nem osztanak urvacsorát. Urvacsorát vett: 7915 férfi 10.541 nő, összesen 18.456 egyháztág. Ez 638 al kevesebb mint az előző évben. Ez a szám egyházmegyénk lélekszámának [48.606] 38%-a. Ezt a percentuális számot tekintve igen alacsony az urvacsorával élők száma: Fugyivásárhelyen [1008 lélekből 147], Köröskisjenőn [626 lélekből 373] Réven [819 lélekből 180] és Szalárdon [1831 lélekből 332]. Elismerésre méltó buzgóságot mutatnak az urvacsorával való élésben: Biharszentjánoson [2345 L-ből 982], Fugyiban [536 L-ből 320] Nagyszántón [557 L-ből 416] Nyüveden [596 L-ből 422], Pelbárthidán [338 L-ből 262] Pusztajlakon [540 L-ből 540] és Váradlesen [111 L-ből 124].

Baptista lett: Hegyközüjlakon 16, Jákohodoson 15 és Siteren 3 egyén. Nagyváradon pedig az adventisták közé léptek be egyesek, de ezek száma nem mutatható ki. Itt említem meg, hogy hozzánk áttért 3 férfi 7 nő összesen 10-en. Kitértek 28 férfi 54 nő összesen: 82-en. Ebben az összegben Nagyvárad 37-tel szerepel, ami azt mutatja,

hogy a kísértés itt a legerősebb. Mindenesetre elszomorító sőt aggasztó jelenség viszonyaink között, hogy épen a legmagyarabb vallásfelekezeti tagjait fűzi egyházához a legcsekélyebb ragaszkodás és legkönnyebben hajlandók apáik hitét az ujitások ingere, a csábítások szava, a fenyegetések kényszere vagy épen az egyházi teherviseléstől való szabadulás reményében elhagyni.

Házasságot kötött 479 pár, egyházi áldásban részesült 289 pár. Vegyes házasság volt 221 pár, amelyek közül megegyezést kötött javunkra 33, kárunkra 62 pár. Ennek a kimutatásnak összegeit is döntően Nagyvárad adatai befolyásolják, ahol 170 volt a vegyes házasságok száma, amelyből csak 44 részesült egyházi megáldásban, viszont 24 pár javunkra, 55 pár azonban kárunkra kötött megegyezést, így az egyházmegye többi gyülekezeteire 9 javunkra és 7 kárunkra való megegyezés esik, ami a nagyváradi felekezetközi és társadalmi viszonyokban találja magyarázatát, de mindenesetre figyelmeztet bennünket, hogy épen a városokban fenyegeti a legnagyobb veszély egyházunk jövőjét.

Egyházi szertartásainkat mellőzték: Biharon 1 keresztelezés, 6 esketés és 1 temetés, Biharszentjánoson 2 esketés, Élesden 2 esketés, Hegyközcserén 2 esketés, Hegyközkovácsiban 6 keresztelezés, 6 esketés, Köröskisjenőn 3 keresztelezés, 2 esketés, Nagyváradon 2 temetés, Paptamásiban 1 temetés, Siteren 1 keresztelezés, 3 esketés és Szalárdon 2 esketés alkalmával. Nagyváradon nem volt megállapítható az esketést mellőzők száma. Feltűnő ebben a kimutatásban Hegyközkovácsi állandóan magas számokkal való szereplése, aminek bizonyára a formálisan ki nem tért baptisták reformátusként való szereplésében van meg az oka.

Hálával kell megemlékeznem azokról az adományozókról és adományokról, akik összesen 563,522 lelt juttattak önkéntesen egyházi célokra. Kiemelendőnek látom Biharpuspöki [23,000], Biharszentjános [34,107], Élesd [86,211], Hegyközsáldobágy [30,000], Mezőtelegd [34,049 lei 75 b.], Nagyvárad [225,794], és Pusztajlak [57,560] példáját, ahol az egyház ügyei és szükségai iránt való buzgó és áldozatos szeretetnek adták elismerésre méltó jelét. Annál meglepőbb, hogy Örvénden és Pósalakán semmiféle adomány nem történt egyházi célra.

Iskolás gyermekek segélyezésére Biharpuspökiben:

500, Biharszentjánoson 6688, Mezőtelegden 3000, Nagyváradon 81,215, Paptamásiban 820 leit fordítottak, ami egy összegben 92,223 leit tesz ki.

Felekezeti sérelem Paptamásiban fordult elő, ahol a baptisták egy református egyént a református lelkész melőzésével és beleegyezése nélkül eltemettek; ez az ügy jelenítem kapcsán egyházmegyénk közgyűlése elé került.

Vallásos felolvasásokat tartottak: Élesden, Hkkovácsiban, Hkpályiban, Mezőtelegden, Nyüveden, Paptamásiiban, Pósalakán, Pusztajlakon, Siteren és Váradlessen.

Ifjusági egyesület van Örvéden 46, Nagyváradon 223 fi, 183 nő, Nyüveden 38, Paptamásiban 36, Siteren 28 taggal. Énekkar működik a következő egyházakban: Hkpályi 21 taggal, Hkujlak, Örvénd, Nagyváradon kettő Nyüveden 40 taggal, Paptamási és Siteren 32 taggal.

Református nőegyesület 458 taggal és Olvasó egyesület 420 taggal Nagyváradon van. Ugyanitt jelenik meg a „Református Híradó” című heti vallásos néplap is 5 ik évfolýamban.

Népkönyvtár Biharpüspökiben és Nyüveden van.

Vasárnapi iskola még csak szórványosan működik, holott ennek főként ott, ahol csak állami iskola van, igen áldásos hatása remélhető. A küldöttségek mindenütt megtették idevonatkozó utasításait.

2. Anyagi ügyek.

Egyházaink tulajdonában, lelkészek tanítók és az egyház hasznélvezetében 1715 kat. hold 1446 négyszög öl föld van.

Az egyházak kezelésében levő tőkék és alapok összege: 568,545.59. Megemlíítésre méltó, hogy Fugyiban 113 köből 2 véka, Váradlessen 30 véka magtárbuza tőke van. Az alapok és tőkék vagyonát az egyházak részint takarékpénztárakban, részint magán feleknek kiadott kölcsönök alakjában szabályszerűen kezelik.

Számadását minden egyház beterjesztette. Ezeknek összesítő kimutatása szerint a bevételek: 4,246,994.31 a kiadások: 3,927,797.43 a pénztári maradvány 320,664.23 leit tüntet fel. Aggasztó jelenség azonban, hogy igen jelentékeny összegek szerepelnek mint kintlevőségek, amelyek nagyrészben be nem fizetett egyházi adótételekből állottak

elő. Így Biharon 27,419, Biharszentjánoson 8786 Borson 8678 leu 25 bani, Fugyivásárhelyen 21,000, Hegyközcstáron 25,987 leu 75 bani, Hkkovácsiban 2380 leu 10 bani, Hkujlakon 26,000, Nagyszántón 1463 leu 35 bani, Nagyváradon 469,403 Paptamásiban 23 leu 75 bani, végül Siteren 52,000 leu hiányt, illetőleg adóhátralékot tüntet ki az egyházi számadás. Nem csalódom, amikor kijelentem, hogy ez összegek az államsegély elmaradása folytán az iskolák fentartásából állanak legnagyobbbrészt elő, intő jelek ezek arra, hogy gyülekezeteink a teljesítőképesség határára érkeztek el, amikor a húrnak további feszítése olyan hatásokat eredményezhet, amik az iskolák fenntartásának erőltetésével egyházi szempontból nem állának arányban. Épen azért minden lehető módon az iskolai államsegélyek követelése égetően sürgős és szükséges.

A küldöttségeknek különös feladatává tettem, hogy az egyházi épületek állapotáról személyes tapasztalatok útján szerezzenek meggyőződést. Észleleteim és a jelentések alapján a helyzet a következő: Biharon a lelkészlakás melléképületei, Hkcsatáron a templom és a torony, Hkujlakon a kerítések, a templom mennyezet és a torony, különösen a lelkészlakás, Hegyközszáldobágyon a lelkészlakás ólja, Mezőtelegden a lelkészlakás, Nagykakucson a lelkészlakás és a templom belső berendezése, Pelbárthidán a templom. belső és külső berendezése valamint az iskola felszerelése kívánnak elengedhetetlen ujitást, illetve javítást. Fugyiban a Körös áradásai veszélyeztetik a templomot és a lelkészlakás udvarát. Váradlesen a templomtető és a falazat javítandók ki mielőbb. Mindezekre utasításokat adtunk a presbitériumoknak. Fugyivásárhelyen a lelkészlakás rendbehozandó.

Nagyobb mértékű építkezések a következő helyeken történtek: Biharpüspökiben javítások 45,642 leu, Biharszentjánoson kerítésjavításokra 14,000 leu, Fugyiban javítások 18,750 leu, Hkkovácsiban javítások 7402 leu, Hkujlakon javítások 14660 leu, Köröskisjenőn templom renoválás 62,350 leu, Örvéden iskolatető javítása 2080 leu, Nagyszántón javítások 11,587 leu, Nagyváradon 158,541 leu, 70 bani, Paptamásiban magtár, istálló, orgona, templomtorony javítás 101,682 leu, Pusztajlakon a torony bádoggal való befedése 56,000 leu értékben.

Az egyházi épületeknek megfelelő értékben való biztosítása nem minden egyházban történt meg, emiatt az új biztosítás fogantatására vagyoni felelősség mellett kötelezni kérem a következő presbitériumokat: Fugyi, Hegyközpályi, Nagyszántó, Jákóhodos.

Az anyagi ügyek között emlitem meg a kulturadó sorsát is, amely körül egyházmegyénkben súlyos hátralékok vannak. Egyházaink nem képesek, némely helyen nem is akarják a kirótt összegeket befizetni, evégből a fennálló hátralékok törlése iránt a kerületre kérvény beadására utasítottam az egyes egyházakat.

3. Statisztika.

Egyházmegyénk tagjainak száma: 48,606. Szülöttek: fi 506, nő 491 = 997. Törvénytelen: fi 62, nő 50 = 112. Meghaltak fi 466, nő 414 = 880. Konfirmált fi 359, nő 397 = 756. Házasságot kötött tiszta pár: 255. Házasságot kötött vegyes pár: 74.

4. Iskolai ügyek.

A tanítás eredménye iskoláinkban hanyatló irányzatot mutat. Ugy látszik elmulóban van az az idő, amikor felekezeti iskoláinkban a tanítás mintaszerűen folyt. Ennek természetes oka egyfelől a tanulóknak és a tanítóknak a román tárgyakkal való tulterhelése, másfelől a tanítói fizetéseknek sok helyen szinte lehetetlen rendezetlensége. Az államsegélyek elmaradása mindinkább elviselhetetlen terheket ró gyülekezeteinkre és ha mégis ragaszkodunk iskoláinkhoz, az egyéb okok mellett már azért is jogosult, mert a leggyengébb felekezeti tanítótól is több eredményt várunk, azt hiszem, teljes joggal, mint azoktól az állami tanítóktól, akiket a magyar nyelv abszolút ismerete nélkül neveznek ki szinmagyar községek gyermekeinek oktatása végett. [Hegyközüjlak, Bihar.]

A tanítás eredményét kiválónak találtuk: Nagyvárad Paptamási és Pusztaujlak iskolájában. Élesden kitűnő a vallásoktatás. Elégtelen volt a tanítás eredménye: Biarpüspökiben Várkonyi Imre, Hkujlakon Benedek Blanka, Hkszáldobágyon Bujdosó Lajos, Nvüveden Varga Béla tanító iskolájában. Igen gyöngye a vallástanítás Nagykakucson. A

tanítás eredményét nagy mértékben befolyásolja a gyermekek tömeges mulasztása is. Így a látogatás pl. Hkpályiban a beírt 51 növendékből csak 3-at talált az iskolában. Elszomorító jelenség, hogy a szülőket gyermekeik iskolába járatására a törvény szigorával kell kényszeríteni és mikor ez a kényszerítő erő meghanyatlík, az iskolába járás is meglazult.

Fentiekben jelentésemet megtéve kérem a közgyűlés határozatait a vonatkozó ügyekben.

Bihar, 1926 november 2.

Kiváló tisztelettel

Tarnóczi Lajos,

esperes.

Egyházmegyei közgyűlés az esperes 1925. évről szóló jelentését jegyzőkönyvbe iktatja s a jelentés alapján:

1. Fájdalommal értesül arról a mélyen elszomorító jelenségről, hogy igen sok esetben a szülők hanyagsága miatt az iskolás gyermekek nem látogatják szorgalmasan a templomot. Éppen azért az egyházmegyei közgyűlés 94—1925. sz. határozatának végrehajtására a felekezeti iskolák tanítóit, valamint az állami iskolába járó növendékek hitoktatóit újból elkötelezi, s a presbytériumokat pedig utasítja, hogy a szülőknél odahassanak, hogy gyermekeik szorgalmas templombajárását a legszigorubban ellenőrizzék.

2. Örömmel veszi tudomásul, hogy a biharszentjánosi, fugyi-i, nagyszántói, nyüvedi, pelbárlhidai, pusztajlakai és váradlessi gyülekezetek elismerésre méltó buzgóságot mutatnak az urvacsorával való élésben, ezzel szemben felhívja a fugyivásárhelyi, köröskisjenői, révi és szalárdi lelkészeket és presbytériumokat, hogy a gyüleket tagjait az urvacsorával való élésre buzdítsák s e tekintetben a hiveknek jó példát mutassanak.

3. Fájdalommal látja, hogy egyes gyülekezetekben a szektárius mozgalmak újra feléledtek s a lélekhalászók Hegyközüjlacon, Jákóhodoson és Nagyváradon fejtenek ki erős tevékenységet. Különösen Nagyváradon szembeötlő a kitértek és a vegyes házasságoknál a kárunkra történt megegyezések száma, ami egyfelől a református hithez való ragaszkodás meggyengülésében, a csábítások szavában, a fenyegetések kényszerében, az egyházi teherviseléstől való szabadulás reményében, másfelől a nagyváradi felekezetközi és társadalmi viszonyokban találja meg magyarázatát. Épen azért nyomatékosan felhívja a lelkészek és presbyterek figyelmét arra, hogy a lélekhalászók tevékenységét ellensúlyozni el ne mulasszák, a vegyes házasságra lépőkkel szemben pedig járjanak el a vonatkozó szabályrendelet szerint.

4. Mély sajnálattal értesül arról, hogy egyes gyülekezetekben egyházi szertartásainkat többen mellőzték. Felhívja a lelkészek és presbytériumok figyelmét, hogy a bajok orvoslására minden lehető elkövessenek.

5. Elismeréssel emlékezik meg az adományozókról, akik közel hatszázezer lelt adományoztak önkéntesen egyházi célokra. Különösen Biharpüspöki, Biharszentjános, Élesd, Hegyközsáldobágy, Mezötelegd, Nagyvárad és Pusztajlak adták tanujelét az áldozatos szeretetnek. Ezzel szemben szomoruan állapítja meg, hogy Örvénden és Pósalakán egyházi célokra semmiféle adomány nem történt.

6. Elismeréssel veszi tudomásul, hogy Biharpüspöki, Biharszentjános, Mezötelegd, Nagyvárad és Paptamási a szegény iskolás gyermekek felsegélyezésében buzgólkodtak.

7. Megütközéssel értesül közgyűlésünk, hogy egyes gyülekezeteinknél az egyházi adóhátralékok igen nagyok, mely összegek, mivel legnagyobb részt az államsegély elmaradása folytán az iskolák fenn tartásából állanak elő, — ez a körülmény intő jel arra nézve, hogy feletteseink minden tőlük telhetőt kövessenek el az államsegély kieszközlésére.

8. Utasítja Fugyi, Hegyközpályi, Nagyszántó és Jákóhodos presbyteriumait, vagyoni felelősség terhe mellett egyházi épületeiknek megfelelő értékben való biztosítására.

9. Szomoruan értesül arról, hogy a tanítás eredménye iskoláinkban hanyatló irányzatot mutat. Felhívja a tanítókat, hogy kötelességeiket fokozott buzgósággal teljesítsék.

10. Utasítja a révi és nagykakucsi lelkészt, hogy évenként hatszor szolgáltassa ki az urvacsorát.

11. Kötelezi a lelkészeket a vasárnapi iskolák felállítására, a hivek rendszeres látogatására s e tekintetben az egyházlátogatókat ellenőrzésre utasítja.

12. Közgyűlésünk felkéri az egyházkerületet, hogy a díjlevelek csonkilhatatlanságát óvja meg s az állami iskolákban a magyar nyelv tanítása érdekében a kormánynál mindent elkövessen.

61. szám. A nagyváradai tanítónőképző ügyében

egyházmegyei közgyűlésünk az elnökségnek és az egyházmegyei ügyésznek felhatalmazást ad arra nézve, hogy a tulajdonjog kérdését minden körülmények között tisztázza s az adósság kérdésében esetleg jogerős megállapodásokat kössön. Felkéri Sulyok István püspök urat, hogy lehetőleg sürgősen hívjon össze az érde-

kelt fenntartó testületek kiküldötteiből egy értekezletet, mely véglegesen és kötelezőleg megállapodik a tanítónőképző minden vitás kérdésében, különösen a dr Czegléd Miklós e. m. ügyész által jogi véleményében megjelölt 4. pontra vonatkozólag. Értesíti a társfenntartó testületeket a mai napon e tárgyban hozott határozatáról, egyidejűleg megküldvén a dr Czegléd Miklós jogi véleményét, kérvén őket hasonló határozathozatalra. A kiküldött bizottság mindent kövessen el arra nézve, hogy az intézet tulajdonjoga az alapítók szellemében az egyetemes ref. egyház és a királyhágómelléki kerület érdekeinek megfelelőleg intéztessék el.

62. szám. Olvastatott az esperes időszaki jelentése:

Nagytiszteletű és nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Legutóbbi egyházm. közgyűlésünk [ápr. 9.] óta elnökségi hatáskörben elintéztett, valamint közgyűlési elbírálást kívánó ügyekről alábbiakban van szerencsém jelentésemet megtenni.

1. A múlt gyűlés 23. sz. határozata alapján a szalárdi önálló vallástanító-kántorság ügyének rendezése végett 1926 június 8-án Balajthy Jenő egyházm. tanácsbíró és Czegléd Miklós dr egyházmegyei ügyész ur társaságában megjelentünk Szalárdon, ahol sikerült a fennforgó vitás ügyet békés uton megoldani azáltal, hogy Juhos Lajos áll. tanító ur lemondott az általa eddig használt régi felekezeti tanítói járandóságot képező 9 hold föld élvezetéről és azt a presbiterium kívánsága szerint visszabocsátotta az egyház rendelkezésébe; az állásnak önálló vallástanító kántorság gyanánt történt szervezését bizottságunk megállapította.

2. A múlt gyűlés 8. sz. határozatának 10. pontja szerint az egyházmegyei ügyész által memorandumba foglalt agrársérelmeket annak idején a vármegyei prefektus urhoz juttattuk. Sajnálattal kell azonban jelentenem, hogy nemcsak az akkor beterjesztett sérelmek orvoslása nem történt meg

a prefektus ur többszörös ígérete ellenére, hanem azóta még súlyosabb sérelmek érték egyházainkat. Így Fugyivásárhelyen az agrárreform során a róm. kath. püspökség földjéből kiadott 15 és fél kat. hold szántóföldet visszavették azon az okon, mert ezt a területet a róm. kath. püspökségnek visszaadták. Váradlessen az egyház régi tulajdonát képező 46 kat. hold földből maga a legfőbb agrárhatóság [Comitetul Agrar], a vármegyei agrártanács határozatának megváltoztatásával 7309—1926. sz. ítéletével a lelkészi 32 holdat is kisajátította, csupán 10 holdat hagyott meg az egyház fenntartására. Ezáltal a váradlessi lelkészi állás fenntartását tette lehetetlenné. Nyüveden az agronom javasolta a lelkészi járandóságból 13 hold visszaételét, mert régi tulajdonosa a földet visszakapta, ugyanitt a kügyi tanítói és iskolakerti földet is vissza akarják venni, miáltal viszont a kügyi tanítói állás fennmaradását teszik kétségesse. Ezek a tények azt igazolják, hogy az agrártörvény világos rendelkezése ellenére, amely t. i. elsősorban az egyházi igények kielégítését rendeli, legteljesebb mértékben bizonytalan úgy a reform során nyert kiegészítések birtoklása, valamint az ősi birtokok megtartása.

3. A mu't gyűlés 33. sz. határozata alapján Kulcsár Andor révi lelkész beterjesztette hozzám az építendő nagykakucsi lelkészlakás tervrajzát és költségvetését, mely szerint az új lelkészlakás felépítését 204,710 leuban irányozták elő. Ezzel szemben a gyülekezetnek jelenleg fenti célra 54,331 leu 46 bani készpénze van. A fenyegetőnek jelzett veszélyek megismerése és feltárása céljából szept. 19-én Ujfalusi Sándor dr tanácsbíró és Paulik Béla nyüvedi lelkész urakkal együtt megjelentem Nagykakucson. Ahol istentisztelet után a lelkészlakáson minden részletében megtárgyaltuk a nagykakucsi egyház helyzetét. Kitünt, hogy imminens veszély, amely a gyülekezet fennállását jelenleg veszélyeztetné, nincs. Kulcsár Andor a lehetőséghez képest hiven és pedáns pontossággal végzi a lelkészi teendőket. Fennforog azonban két dolog, ami a lelkészi állás üresedésben létének természetes következménye, egyfelől a templom és a jelenlegi lelkészlakás elhanyagolt állapota, másfelől a vallástanításban való eredménytelenség. A jelenlegi állapot fenntartása hosszú időre kitolja és bizonytalanná teszi az új épület felemelését.

4. A múlt gyűlés 13. sz. határozata felhatalmazást adott arra, hogy a siteri egyház presbiteriumát feloszlassam s helyette új presbiterium választassék. Tekintettel azonban arra, hogy Barcsa Mihály siteri lelkész úr újabb jelentésében a jelenlegi presbiterium meghagyását kérte, illetve a feloszlátás felfüggesztése iránt tett előterjesztést, e miatt a feloszlátó határozatot nem foganatosítottam.

5. A Berger és Spindler nagyszebeni harangöntő cég által a náluk rendelt harangok után egyházmegyénknél kilátásba helyezett jutalék címén a kisszántói harang után 2057 leut, a mezőtelki-i harang után 3264 leut, az örvéni harang után 2432 leut, a paptamási-i harang után 2288 leut, a biharszentjánosi harang után 3296 leut, összesen 13337 leut köteles a cég a Sulyok-alapra beszolgáltatni egyházmegyénk pénztárába.

6. Az az áldozatos törekvés, amely a háboruban áldozatul harangokat pótolni igyekszik, egyházainkban, öt szép ünnepélyt is rendezett a lefolyt idő alatt. Így 1926 május 23-án pünköst első napján délután Kisszántón, május 24-én Hegyközpályiban, május 30-án Örvéden, június 20-án Biharszentjánoson, július 4-én Mezőtelkiben volt harangavatási ünnepély, amelyeken egyházmegyénk képviselőjében résztvettem. Hasonlóképpen megjelentem Borson is szeptember 12-én, a nagy áldozattal újonnan épített modern iskola és tanítói lakás felavatási ünnepélyén. Ezek közül az ünnepélyek közül egyházmegyénk iránt táplált szeretetének bizonyossága gyanánt Hkpályiban, Örvéden, Biharszentjánoson, Mezőtelkiben és Borson megjelent és szószéki szolgálatával az ünnepély fényét emelte Sulyok István püspök úr is.

7. Megnyugvással jelentem, hogy az államkormány végre honorálta hosszú évek óta tartó s az önálló kerületi berendezkedést munkáló törekvéseinket akkor, amikor Sulyok István megválasztott püspöktől a kultuskormány képviselője Pacliseanu Zeno dr 1926 május 9-én Nagyváradon a hűségesküt kivette s ez alapon a június 23-iki egyházkerületi gyűlés őt hivatalába beállította. Jól tudjuk, hogy ezzel még nem mondotta ki a kormány az utolsó szót kerületünk elismerése kérdésében, de minden reményünk meg van arra, hogy a vallásügyi törvény meghozatala alkalmával a tényleges és elismert állapot

kodifikálásával kialakulhat egyházunk törvényszerű berendezkedése [konvent, zsinat], másfelől kerületünk is munkálhatja különleges feladatait. Sulyok István június 23 óta teljes joggal gyakorolja püspöki jogkörét és vezeti a kerület közigazgatását. Evégből helyére egyházmegyénk részéről lelkészi kerületi képviselő választandó.

8. Egyházaink bizonytalan anyagi viszonyait mi sem jellemzi jobban, minthogy az 1926. évi költségelőirányzatot és adókimutatást esperesi jóváhagyás végett még mindeddig nem mutatta be Bihar, Hkkovácsi, Hkszáldobágy, Hkujlak, Köröskisjenő, Mezőtelki, Nyüved, Örvénd, Pelbárthida, Siter. Lehet, hogy a felsorolt esetekben mulasztás is, de vannak komoly akadályok, amely a presbitériumok és a gyülekezetek ellenkezésében van az egyházi közteherviselés ellen. A jórend és a törvény megtartása érdekében kötelezni kérem nevezett egyházak presbitériumait a költségvetéseknek záros határidő alatt leendő betérjesztésére.

9. Sajnálattal kell jelentenem, hogy Szabó István volt jákóhodosi nyugalmazott lelkész 1926 szeptember 30-án 74 éves korában Szalárdon meghalt. Temetése, amely október 2-án Kádár Miklós pusztajlakai és Surányi Lajos szalárdi lelkészek szolgálatával ment végbe, az egyházmegye képviselőjében megjelentem. Az Ur, aki az ő szolgáinak sem adott változhatatlan erősséget, a hosszan tartó betegség rabságából szabadította őt ki. Áldott marad közöttünk emléke.

10. A tanfelügyelői látogatások iskoláinkban több helyen nagyobb mulasztásokat állapították meg. Emiatt megintésben kellett részesítenem Kalas Sándor és Könyves Erzsébet biharszentjánosi, Varga Béla nyüvedi, Kulcsár Márton hksatári, Bujdosó Lajos hkszáldobágyi tanítókat.

11. A tanítói karban a következő változások történtek: Várkonyi Imre biharpüspöki-i kántortanító, Papp Ilona kisszántói helyettes tanítónő, Koós Mihály nagyszántói helyettes kántortanító, Herczegh Kálmán posalákai kántortanító, Bán Ilona örvéndi helyettes tanítónő, Zimáné Balog Erzsébet pelbárthidai helyettes tanítónő, illetve Takács Ilona rendes tanítónő állásaikról lemondás folytán eltávoztak. Állásaikban ideiglenesen megerősítettem Kelemen Etelka és Herczegh Kálmán biharpüspöki-i rendes, Bagics Lajos pelbárthidai rendes, Czegléd Sándor nagyszántói rendes.

Gerda Ilona örvéni rendes tanítókat, illetve tanítónőket, továbbá Benkő Bianka kisszántói és Bán Ilona pósalakai helyettes és Nagy Ilona nyüvedi segédtanítónőket.

12. Végül két sérelemről kell jelentenem. Az egyik részleges, a másik egyetemes jelentőségű. A határmenti egyházakban a presbitériumi gyűléseket be kell jelenteni a községi előljáráságnak és csendőrségnek s van olyan tulbuzgó csendőrőrmester, aki állandóan résztvesz a presbitéri gyűléseken [Kisszántó]. A kormány ígéretei s ez alapon kiadott egyházkerületi határozat ellenére, amely a szülők természetadta jogának tiszteletben tartásával hirdette a szabad iskolaválasztás jogát, a tanügyi hatóságok az állami népoktatási törvény végrehajtási utasításának 38. §-a szerint iskoláinkból visszaparancsolták az állami iskolába mindazokat a gyermekeket, akik a múlt évben az állami iskolába jártak s ez évben szüleik iskoláinkba iratták be őket.

13. Az egyházm. közgyűlés 79—1925 sz. határozata alapján a tanítónőképző-intézet adósságából átvállalt évi 20,000 lei hozzájárulás, főleg pedig a 80,000 kor-ás jelzálogtartozásból egyházmegyénkre eső 12,887 leu kifizetése végett elnökségünk 20,000 leut vetett ki az egyházakra lélekszám szerint 50 banijával és ezt az összeget az egyházlátogatás alkalmával előirtuk az egyes egyházak terhére, ez alkalommal a nagyváradi presbitérium megtagadta a rá kirótt összeg kifizetését, mert ilyen módon a nagyváradi egyházra a költségek fele esnék, holott az egyházközség, mint fenntartótestület $\frac{1}{3}$ arányban külön is hozzájárult az adósságok rendezéséhez.

Jelentésemet a fentiekben megtéve, vagyok a nagytiszteletű és nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés kész hive

Bihar, 1926 november 3.

Tarnóczi Lajos,
esperes.

1. Közgyűlésünk az esperes időszaki jelentését jegyzőkönyvébe iktatja s e jelentés alapján a szalárdi önálló vallás-tanítói állás ügyének rendezése végett kiküldött bizottság jelentését megnyugvással veszi tudomásul.

2. Közgyűlésünk megrendülve látja, hogy a törvény rendelkezései ellenére

egyházunkat ismét súlyos sérelmek érlék az agrárreform végrehajtása során. Különösen ilyennek találja a váradlessi esetet, ahol az egyház ősi tulajdonát képező lelkészi javadalmi földet vették el, miáltal a lelkészi állás fennmaradása vált bizonytalanná, épen ezért ezt az ügyet az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti s nyomatékosan felhívja az elnökséget, hogy a lehető legsürgősebben keressen orvoslást az illetékes fórumoknál s a siker érdekében a magyar párt helyi tagozata is kerestessék meg.

3. Közgyűlésünk a váradlessi szomoru esettől indítva Kulcsár Andor révi beszolgáló lelkész beleegyezésével közte és a nagykakucsi egyház közt levő szerződéses viszonyt felbontja s felhívja az elnökséget, hogy a nagykakucsi rendes lelkészi állás betöltése végett a pályázat haladéktalanul hirdéttessék meg s továbbá a fugyivásárhelyi lelkész Konrád Géza lelkészi állását azonnal foglalja el s költözzék ki Nagyváradról lelkészi állomásának helyére.

4. Közgyűlésünk esperes eljárását helyeslőleg veszi tudomásul s ahoz hozzájárul. Elvárja azonban a siteri presbitériumtól, hogy törvényben előirt kötelezettségeit a jövőben teljesíteni fogja, mert ellenkező esetben fenntartja a felosztatás ügyében hozott határozatát.

5. Közgyűlésünk a jelentést örömmel veszi tudomásul. A befolyt összeget a Sulyok-alaphoz csatolja; az esperest pedig megbizza, hogy a be nem fizetett járulékokat a cégtől szedje be.

6. Közgyűlésünk örömmel értesül arról az áldozatkészségről, amellyel a gyülekezetek elvesztett templomi felszereléseiket pótolni igyekeznek. Különös elismeréssel van a borsi egyháztagek iránt,

akik nagy önmegterheléssel adták bizonyosságát az egyházi iskolához való ragaszkodásuknak. Hálás elismerését nyilvánítja Sulyok István püspök urnak az egyes egyházakban való szíves megjelenéséért.

7. Közgyűlésünk ismétellen hálás örömmel értesül az egyházmegyénk köréből kiindult mozgalom egyik nagyjelentőségű sikeréről; jó reménységgel van eltelve a jövő iránt s változatlan hűséggel és szeretettel üdvözli Sulyok István püspök urat püspöki méltóságában. — Egyházmegyénk részéről kerületi lelkészi képviselőnek Major Gyula, pótképviselőnek dr Bodnár Gábor; világi pótképviselőnek Udvarhelyi Béla urakat választja meg.

8. Közgyűlésünk felszólítja Bihar, Hegyközkovácsi, Hegyközszáldobágy, Hegyközüjlak, Köröskisjenő, Mezőtelki, Nyüved, Örvénd, Pelbárhida és Siter presbitériumait, hogy a folyó évi költségelőirányzatokat legkésőbb 1926 dec. 1-ig küldjék be az esperesi hivatalhoz.

9. Közgyűlésünk részvétellel értesül Szabó István nyugalmazott lelkész haláláról, akit Isten a halál által szenvedéseitől váltott meg. Életrajzát emlékül e jegyzőkönyvhöz csatolja s annak megírására Kádár Miklós pusztajlaki lelkészt kéri fel.

10. Közgyűlésünk úgy nevezetteket, valamint a tanítói kart felszólítja, hogy iskolai kötelességét a legnagyobb szorgalommal lássa el, mert a hanyag tanítók ellen a jövőben fegyelmi eljárást fog indítani.

11. Közgyűlésünk a bejelentett változásokat tudomásul veszi; az eltávozott tanítókra Isten áldó kegyelmét kéri; az újonnan megválasztottakat örömmel üdvözli és munkájok elé jó reménységgel tekint.

12. Közgyűlésünk szomorúan látja, hogy még mindig nem érvényesül gyülekezeink törvényben biztosított autonómiájának tiszteletben tartása, egyházunk és hitünk békét és társadalmi megértést szolgáló munkája iránt kellő bizalom a kormányzat részéről; másfelől a hangoztatott ígéretnek ellenére, a legsúlyosabb sérelem érte a szabad iskolaválasztás jogának confiskálásával a tanítató szülőket. Fenti sérelmeket az illetékes helyre való juttatás és megfelelő orvoslás végett felterjeszti a kerületi közgyűlésre.

13. Közgyűlésünk az elnökség egyházmegyei határozaton nyugvó eljárását helyeslőleg veszi tudomásul, utasítja a nagyváradi egyház presbitériumát, hogy az egyházmegye többi egyházával együtt vegyen részt a közösen vállalt teher viselésében, annnyival inkább, mert a tehermegosztás arányos és elfogadott módja egyedül a lélekszám szerint való megterhelés. Azzal, hogy a nagyváradi egyház külön fenntartói jogokat gyakorol és igényel, természetesen vele jár a fenntartói kötelezettségek teljesítése is.

63. szám. a) A bihari egyházmegyei lelkészi értekezlet folyó évi november hó 4-én tartott gyűlésén kimondotta, hogy — tekintettel a mai idők sürgős szükségére, az egyházmegyei gyám és nyugdíjintézetet 1927. évi január hó 1-én minden lelkészre nézve kötelezőleg megnyitja. Alapul szolgál ehhez a régi egyházmegyei gyámintézet 47,167 Leu tőke maradványa; minden tag által egyszersmindenkori belépési járulék címén fizetendő 4000 leu, évi tagdíj címén fizetendő 1200 Leu (mely a lelkészi államsegélyből havonként vonandó le) és az egyes gyülekezetek által évenként beszolgáltatandó perselypénz. A szükséges alapszabály elkészítésével esperes elnökle mellett Könyves János biharszentjánosi és Vadai Béla élesdi

lelkészeket bizza meg, kérvén az egyházmegyei közgyűlést, hogy e célból kebeléből szintén két tagot: egy világi tanácsbíró és az ügyészt küldje ki.

Közgyűlésünk a lelkészi értekezletnek az egyházmegyei lelkészi gyám és nyugdíjintézet felállítása tárgyában hozott határozatát határozati erőre emeli s a maga részéről az alapszabályt elkészítő fenti megbízottak mellé dr Sarkady Sándor egyházm.-i világi tanácsbíró és Surányi Lajos lelkészt küldi ki.

b) Az egyházmegyei lelkészi értekezlet főtiszt. Sulyok István püspök ur indítványára kimondotta, hogy a régi egyházmegyei lelkészi könyvtárt, mely annak idején használás végett a tanítónőképző-intézetnek adatott át, — minthogy nevezett intézet jelenleg nem működik, a lelkészi karnak pedig a könyvtárra szüksége van, ismét használatba veszi. E célból felkéri az esperes urat, hogy azt a jelenlegi kezelőtől vegye át és annak az elhelyezése végett az igazgató-tanácsot megfelelő helyiség átengedésére kérje fel. A könyvtár kezelésével Kiss Károly várad-velencei lelkész kérelett fel és bízott meg.

Közgyűlésünk a lelkészi értekezletnek fenti határozatát tudomásul veszi.

c) Az egyházmegyei lelkészi értekezlet, az egyes lelkészi köröknek az egyetemeken tanuló ifjak támogatása tárgyában hozott határozatai alapján javasolja, hogy nevezett ifjak támogatása végett az egyetemi városokban internátus létesíttessék, ahol ifjaink ellátásban részesüljenek; egyuttal felhívja az egyházmegyei közgyűlés figyelmét a legáció intézményének a felállítására, amiből ifjaink lényeges segélyt nyernének, ezt a célt szolgálván az ugyanazon ünnepi perselypénz is. A legáció intézményének felállításával kapcsolatban üdvösnek látná, hogy minél nagyobb összegű segély biztosítása végett a kisebb egyházközségek összekapcsoltassanak.

Közgyűlésünk a lelkészi értekezletjavaslatát tudomásul veszi s a vonatkozó intézkedések meglátásával az esperest megbizza.

d) Az egyházmegyei lelkeszi értekezlet a missziói iskolák felállítása és a tatárosi köri lévita-tanítói állás betöltése céljából kimondotta, hogy a missziói helyeken a ref. család és tanköteles növendékek száma irattassék össze. E célból felkérte Baka Béla mezőtelegdi és Kádár Miklós pusztajlaki lelkeszeket, hogy a tatárosi körben levő helyeken tartsák meg a népszámlálást. Egyben állapítsák meg, hogy a dernai lelkeszi lakás és egyéb régi járandóság meg van-e s mutassák ki, hogy milyen javadalommal lehetne ott lelkeszi állást szervezni, javasolván, hogy erre a célra fordíttassék az egyházmegye kezelésében levő nagytótfalusi alap is.

Közgyűlésünk a lelkeszi értekezlet javaslatát magáévá teszi s azt határozati erőre emeli.

e) Az egyházmegyei lelkeszi értekezlet Udvarhelyi Béla egyházmegyei tanácsbíró urnak ama megkeresésére, mely szerint a hitélet megújítása végett mindennapi istenilisztelet tartassék, a megkeresést szives köszönettel véve. bár a fenti cél elérésére a vasárnapi iskolák, ifjusági egyesületek és vallásos estélyek tartását sokkal inkább alkalmasnak tartja, határozatilag kimondja, hogy ott, ahol eddig is meg volt a hétköznapi istentisztelet, ott ezután is fenntartandó, ahol nem volt, ott a helyi viszonyok és körülmények figyelembe vételével bevezetendő.

Lelkeszi értekezlet fenti javaslatát közgyűlésünk határozati erőre emeli.

f) Olvastatott a lelkeszi értekezletnek ama javaslata, mely szerint mondja ki az egyházmegyei közgyűlés, hogy ahol a temető az egyház nevén áll, ott más választásnak csak a presbytérium által megállapított összeg befizetése fejében temetkezhetnek.

Közgyűlésünk a javaslatot elfogadja, s határozati erőre emeli.

g) Olvastatott az egyházmegyei lelkeszértekezlet felterjesztése abban az irányban, hogy egyházmegyei közgyűlés írjon fel a kerülethez az egyházmegyei énekarok, bibliakörök zavartalan működésének, a vallásos estélyek és az egyházi gyűlések előzetes bejelentés és ellenőrzés nélküli megtartása tárgyában.

Közgyűlésünk a felterjesztést pártólólág küldi meg az egyházkerületi közgyűléshez s kéri, hogy főhatóságunk illetékes helyen kérje a szükséges intézkedések megtételét.

64. szám. A szavazatbontó bizottság jelenti, hogy az egyházmegyei közgyűlésnek 5—1926. sz. határozatával az el nem fogadás folytán megüresedett világi jegyzői állásra elrendelt újabb szavazás alkalmával 30 egyházközségből 29 láthatóan érvényes szavazat adatott le. Jelenti továbbá, hogy a mezőtelegdi presbytérium szavazata nem érkezett be, a hegyközszáldobágyi egyházközség szavazatát pedig belső pecsét hiánya miatt érvénytelennek kellett nyilvánítani. A 28 egyháztól beadott 34 érvényes szavazat egyhangulag Varga László nagyváradi szövetkezeti igazgatóra esett.

Az egyházmegyei közgyűlés a választás eredményét örömmel veszi tudomásul, Vargha Lászlót megválasztott világi jegyzőnek jelenti ki s egyben felhívja őt a hivatali eskü letételére. Ezzel kapcsolatosan a szavazatát be nem küldött mezőtelegdi és a szabálytalanul kiállított szavazatot küldött hegyközszáldobágyi egyházközségek presbytériumai ellen a szokásos eljárás megindítására az elnökséget felhívja.

65. szám. Várkonyi Imre volt biharpüspöki-i kántortanító, mivel az egyházmegye kebeléből eltávozott, az egyházmegyei tanítóképviselői állásáról lemondott.

Közgyűlésünk Várkonyi Imrének az egyházmegyei tanítóképviselőségéről való lemondását tudomásul veszi s felhívja az egyes egyházközségek presbytériumait, hogy nevezett tisztségre 1926 dec. 31-ig adják be szavazataikat. Szavazatok felbontásával az esperes elnöklete alatt a 28—1925. sz. határozatában kiküldötteket bizza meg.

66. szám. A biharpüspöki-i egyház presbytériuma az elhalálozás folytán megüresedett nagyobbik leánytanítónői állásra folyó évi július hó 26-án tartott gyűlésén Kelemen Etelka nagyvárad tanítónőt választotta meg.

Közgyűlésünk Kelemen Etelkát biharpüspöki-i tanítónői állásában végleg megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közgazgatási pénztárba leendő befizetésére; kötelezi továbbá választottat a törvény által előírt határidőn belől a román nyelvből a különbözeti vizsga, ugyszintén az eskü letételére.

67. szám. A pelbárthidai egyházközség presbytériuma a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra folyó évi július hó 18-án Bagics Lajos volt kisfülpösi okleveles kántortanítót választotta meg.

Közgyűlésünk Bagics Lajost pelbárthidai kántor-tanítói állásában végleg megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak az egyházmegyei közg. pénztárba való befizetésére, a megválasztottat pedig az eskü letételére.

68. szám. A nagyszántói egyház presbytériuma f. évi augusztus hó 22-én a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra Czeglédy Sándor volt gyulafehérvári okleveles kántortanítót választotta meg.

Közgyűlésünk Czeglédy Sándort nagyszántói kántortanítói állásában végleg megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak a közg. pénztárba való befizetésére s egyben a megválasztottat az eskü letételére.

69. szám. A biharpüspökii egyház presbytériuma folyó évi szeptember hó 23-án a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra Herczegh Kálmán volt posalakai okleveles kántortanítót választotta meg.

Közgylésünk Herczegh Kálmánt biharpüspöki-i kántortanítói állásában végleg megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a változási díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére.

70. szám. A kisszántói egyházközségben Benkő Biankának a presbytérium által ideiglenes tanítói minőségben való alkalmazása felett, mivel ez az Egyh. Törv. VI. t. c. 27. §-a szerint az esperes hatáskörébe tartozik, közgyűlésünk napirendre tér.

71. szám. Az örvéendi egyház presbytériuma folyó évi szeptember hó 26-án tartott gyűlésén az eltávozás folytán megüresedett tanítónői állásra Gerda Ilona okleveles tanítónőt hívta meg.

Közgylésünk Gerda Ilonát az örvéendi tanítónői állásában végleg megerősíti s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat bekebelezési díjaknak a közig. pénztárba való befizetésére, a megválasztottat pedig az eskü letételére.

72. szám. Kelemen Etelka biharpüspöki-i, Bagics Lajos pelbárthidai és Czeglédy Sándor nagyszántói tanítók a hivatali esküt letévén,

a közgyűlés az erről szóló bizonyítvány kiadását elrendeli. Gerda Ilona örvéendi tanítónő eskütételét a következő közgyűlésre halasztja.

73. szám. Tárgyaltatott dr Gyenge János volt nagyzerindi lelkész, jelenleg a nagyváradi zsidó lyceum rendes tanárának ama kérelme, mely szerint kérvényben foglalt indítókai alapján lelkészi jellege érvényben lételének megállapítását és kimondását kéri. Hivatkozik kérvényében arra, hogy lelkészi jellegét az 1921 jun. 8-án tartott egyházkerületi közgyűlés csak „egyelőre” függesztette fel. Rámutat arra, hogy itt Nagyváradon a múltban különböző felekezeti iskoláknál működő tanárok lelkészi jellegüket megtartották, sőt egy esetben ilyen tanári állásból rendes lelkésszé lett megválasztva egyik lelkész-jellegű tanár. Felemlíti kérvényében azt, hogy

az 1924. évi október hó 29-én tartott dunántuli egyházkerületi közgyűlés dr Paksi Ferenc kir. törvényszéki jegyző lelkészi jellegének megtartását is kimondotta s végül, hogy boldog emlékezetű Szász Károly lelkész-kedésének 17 évi szünetelése után került a dunántuli egyházkerület püspöki székébe.

Közgyűlésünk az illetékesség kérdésének tisztázása után, tekintettel arra, hogy a királyhágómelléki egyházkerület közgyűlése csak „egyelőre“ függesztette fel dr Gyenge János volt nagyzerindi lelkész, jelenben nagyváradi zsidó-lyceumi tanár lelkészi jellegét; figyelembevée azt, hogy több ízben volt már rá praecedens, hogy világi pályára lépett lelkészek lelkészi jellegüket megtarthatták, mérlegelve azt, hogy az Egyh. Törvény I. t. c. 141. §-a nem mondja ki expressis verbis azt, hogy azok, akik más életpályára lépnek, lelkészi jellegüket véglegesen elveszítik; kiemelvén azt, hogy a zsidó lyceum vezetősége nem mes liberalismusáról tett tanubizonyyságot akkor, amidőn történelmi tanári tanszékre egy ref. lelkészt választott meg, s mi reformátusok is mindenkor a liberalis-musnak voltunk a zászlóvivői és szószólói; rámutatván arra, hogy az ó- és ujszövet-ség nem hogy ellentétben, de sőt szoros összefüggésben állanak egymással: mindezekre tekintettel dr Gyenge János kérvényének helyt ad, lelkészi jellegének megtarthatását kimondja s ezen határozatát az egyházkerületi közgyűléshez végleges megerősítés végett felterjeszti.

74. szám. Tárgyaltatott dr Bodnár Gábor jákó-hodosi lelkész felebbezése a 21—1926. sz. presbyteri határozat ellen, melyben a presbytérium a 323—1926. sz. esperesi felhívás és az elnöki javaslat ellenére, a jákóhodosi állami elemi népiskolába járó ref. növen-

dékek ének és hitoktatási ügyét nem rendezi s ezen munkát díjazni nem hajlandó.

Közigyűlésünk hivatkozással az Egyh. Törv. VI. t. c. 17. §-ra, melynek értelmében a nem református jellegű iskolákba járó ref. vallású növendékek vallásos oktatásáról való gondoskodás az illető presbiteriumnak a kötelessége, utasítja a jákóhodosi presbiteriumot, hogy hitoktatási díj fejében évi 6000 azaz hatezer Leit állítson be évenként a költségvetésbe.

75. szám. Tárgyaltatott Gyarmati Bálint fugyivásárhelyi lakos felebbezése a fugyivásárhelyi presbiterium 28. számú határozata ellen, mellyel Gyarmati Bálintot, ki egyházfivá választatván, a vonatkozó esküt letenni vonakodott, 300 lei felmentési díj fizetésére kötelezte.

Egyházmegyei közgyűlésünk tekintettel arra, hogy az egyházi törvények I. tc. 118—120. szakaszai előírják, hogy az egyházfi hivatali esküt köteles tenni,

tekintettel arra, hogy nevezett Gyarmati Bálint saját beismerése szerint is ezen hivatali eskü letételét megtagadta és így állását el nem foglalhatta,

tekintettel arra, hogy a vonatkozó szabályrendelet intézkedései szerint a hivatali állásokat el nem fogadó egyháztagok felmentési díjat kötelesek fizetni,

a presbiterium határozatát, mely törvényes alapokon nyugszik, jóváhagyja és megerősíti.

76. szám. Tárgyaltattak a biharpüspöki-i ref. egyház-község határozatai az egyház tulajdonában levő fiu-iskola építése tárgyában.

Egyházmegyei közgyűlésünk az E. T. I. tc. 15. §-ának és az 56-ik §. k) pontja alapján felülvizsgálván a biharpüspöki-i ref. egyháztanács 74—1926. számú határozatát, mellyel elhatározta, hogy mivel a

több mint 200 éves fiu-iskola épületét rozoga állapota miatt iskola céljaira tovább nem használhatja, kimondta, hogy az iskolát az egyház tulajdonát képező Hézer-féle házba fogja áthelyezni olyképen, hogy ezen ház átalakítását a vonatkozó tervek és költségvetés alapján cca 200,000 lei összegben fogja eszközölni, mely összeg fedezésére felhasználja a már meglevő 60,000 lei iskolaépítési alapot, eladja az egyház tulajdonát képező és az állomás közelében levő 600 négyszögöl földterületet s a temetőben levő értéke-
sebb akácfákat,

felülvizsgálván a biharpüspöki-i ref. egyházközség közgyűlésének 76. számú határozatát, mellyel a fent idézett presbiteri határozatot jóváhagyta,

felülvizsgálván a tervrajzot, költségvetést és vállalati szerződést, ugyszintén az egész eljárást, melyek a törvényes követelményeknek minden tekintetben megfelelnek,

a biharpüspöki-i presbiterium és egyházközségi közgyűlés fentidézett határozatait a maga egész terjedelmében tudomásul veszi és jóváhagyja.

77. szám. Tárgyaltatott a mezőtelegdi ref. egyházközség presbiteriumának 24—1926. számú és a közgyűlésnek 2—1926. számú határozata az egyház tulajdonát képező Sziget-utcai ház eladása tárgyában, továbbá a presbiterium 19—1926. számú határozata az eladott ház vételárának lelkészlakás építésére való felhasználása tárgyában.

Egyházmegyei közgyűlésünk az E. T. I. tc. 15. §-ának b) pontja és az 56-ik §. k) pontja alapján felülvizsgálván a mezőtelegdi ref. egyháztanács 24—1926. számú határozatát, mellyel az egyház tulajdonát képező Sziget-utcai ház és telek

eladását határozta el, ugyszintén az egyház-község 2. számú határozatát, mellyel a fenti számú presbiteriumi határozatot jóváhagyta; felülvizsgálván az árverelési jegyzőkönyvet,

tekintelbe vévén, hogy az ingatlan eladása a törvényes követelményeknek megfelel és az egyház érdekében való volt, azt a maga részéről is tudomásul veszi és jóváhagyja és az egyházkerülethez felterjeszti. Ugyszintén tudomásul veszi és jóváhagyja a mezőtelegdi presbiterium 19—1924. számú azon határozatát, mellyel elhatározta, hogy a fenti ház és telek eladása folytán befolyt 111,000 lei összeget a lelkészlak építésére fordítja, mint kamatmentes kölcsönt azzal, hogy a kölcsön évi 10,000 lei-es részletekben 10 év alatt az egyházfenntartási alapba visszafizetendő.

78. szám. Tárgyaltatott a siteri ref. egyházközség 25—1926. számú határozata a templom megjavításának engedélyezése tárgyában.

Egyházmegyei közgyűlésünk az egyházi törvény I. tc. 15. §-ának b) pontja és az 56-ik §. k) pontja alapján felülvizsgálván a siteri presbiterium 25—1926. számú határozatát,

a jelenlevő lelkész részéről értesülván, hogy a templom javítására fordítandó 150,000 lei összeg a volt urbéres gazdaközönség részéről adományoztatott az egyházközségnek,

a templom javítására vonatkozó presbiteri határozatot tudomásul veszi és jóváhagyja.

79. szám. Tárgyaltatott az élesdi ref. egyházközség presbiteriumának 37. számú és a közgyűlésnek 1. számú határozata az egyház részére történt ingatlan-vétel tárgyában,

Egyházmegyei közgyűlésünk az E. T. I. tc. 15-ik §. b) pontja és az 56. §. k) pontja alapján felülvizsgálván az élesdi ref. egyházközség presbiteriumának és közgyűlésének fenti számu határozatait és a becsatolt adás-vételi jegyzőkönyvet, melynek alapján az élesdi ref. egyház megvette Pusztai Lidia özv. Zifcsák Józsefné élesdi lakostól, mint eladótól az élesdi 948. számu betétben 1503—2, 1504—3 és 1505—3. hr. számu ingatlant 1883 négyszögöl területtel 70,000 lei vételár mellett figyelembe vévén az iratokból kiűnő megokolást, mely szerint az ingatlan vétele az egyházközség részére előnyt jelent, a vonatkozó egyházközségi presbiteriumi és közgyűlési határozatokat a maga egész terjedelmében jóváhagyja és az egyházkerülethez fölterjeszti.

80. szám. Tárgyaltatott a számvevőszék előterjesztése az egyházak 1925. évi zárszámadásairól, az 1925. évi közigazgatási pénztár által kezelt egyházmegyei alapok és alapítványok 1925. évi számadásáról. A fentnevezett alapok és alapítványok átlaga számszerűleg a következő :

1. Révi missziói alap :

Bevétel	— — —	214 Lei 20 b.
Kiadás	— — —	201 Lei 36 b.
Maradvány		12 Lei 84 b.
Vagyon		997 Lei 50 b.

2. Nagytótfalui alap :

Bevétel	— — —	4228 Lei 77 b.
Kiadás	— — —	2625 Lei 49 b.
Maradvány		1603 Lei 28 b.
Vagyon		22388 Lei 38 b.
Szaporulat		3838 Lei 51 b.

3. Lelkész temetkezési pénztár :

Bevétel	---	---	---	15 Lei 20 b.
Kiadás	---	---	---	11 Lei — b.
Maradvány				4 Lei 20 b.
Vagyon				281 Lei 20 b.
Szaporulat				11 Lei — b.

4. Egyházmegyei könyvtár :

Bevétel	---	---	---	433 Lei 22 b.
Kiadás	---	---	---	334 Lei 71 b.
Maradvány				98 Lei 51 b.
Vagyon				2623 Lei 01 b.
Szaporulat				388 Lei 29 b.

5. Dr Imre Sándor-alap :

Bevétel	---	---	---	250 Lei 22 b.
Kiadás	---	---	---	226 Lei 29 b.
Maradvány				23 Lei 93 b.
Vagyon				2614 Lei 03 b.
Szaporulat				236 Lei 71 b.

6. Özv. Boros Gáborné-alapítvány :

Bevétel	---	---	---	83 Lei — b.
Kiadás	---	---	---	5 Lei 20 b.
Maradvány				77 Lei 80 b.
Vagyon				2314 Lei 80 b.
Szaporulat				48 Lei 50 b.

7. Tűzbiztosítási pénztár :

Bevétel	---	---	---	22 Lei 80 b.
Kiadás	---	---	---	22 Lei 40 b.
Maradvány				— Lei 40 b.
Vagyon				697 Lei 90 b.
Szaporulat				22 Lei 40 b.

8. Fugyivásárhelyi iskola-alap :

Bevétel	---	---	---	127 Lei 92 b.
Kiadás	---	---	---	117 Lei 78 b.
Maradvány				10 Lei 14 b.
Vagyon				738 Lei 64 b.
Szaporulat				109 Lei 22 b.

9. Váradlessi lelkész jövedelmi-alap :

Bevétel	---	---	---	281	Lei	80	b.
Kiadás	---	---	---	281	Lei	80	b.
Maradvány				—	Lei	—	b.
Vagyron				900	Lei	—	b.
Szaporulat				—	Lei	—	b.

10. Egyházmegyei lelkész-egyesületi pénztár :

Bevétel	---	---	---	30	Lei	25	b.
Kiadás	---	---	---	30	Lei	—	b.
Maradvány				—	Lei	25	b.
Vagyron				149	Lei	25	b.
Szaporulat				—	Lei	30	b.

11. Bartos-hodosi egyház-alap :

Bevétel	---	---	---	90	Lei	84	b.
Kiadás	---	---	---	11	Lei	35	b.
Maradvány				79	Lei	49	b.
Vagyron				500	Lei	—	b.
Szaporulat				—	Lei	—	b.

12. Bartos iskolai alap :

Bevétel	---	---	---	122	Lei	65	b.
Kiadás	---	---	---	10	Lei	95	b.
Maradvány				111	Lei	70	b.
Vagyron				500	Lei	—	b.
Csökkenés				2	Lei	65	b.

13. Sulyok István-alap :

Bevétel	---	---	---	6117	Lei	70	b.
Kiadás	---	---	---	4977	Lei	80	b.
Maradvány				1139	Lei	90	b.
Vagyron				6681	Lei	40	b.
Szaporulat				6036	Lei	20	b.

14. Radnóthy-alap :

Bevétel	---	---	---	52	Lei	13	b.
Kiadás	---	---	---	—	Lei	86	b.
Maradvány				51	Lei	27	b.
Vagyron				115	Lei	07	b.
Szaporulat				8	Lei	14	b.

15. Fráter-alap :

Bevétel	---	---	---	38 Lei 51 b.
Kiadás	---	---	---	— Lei 86 b.
Maradvány				37 Lei 65 b.
Vagyron				87 Lei 65 b.
Szaporulat				8 Lei 14 b.

16. Váradpósai egyház-alap :

Bevétel	---	---	---	1629 Lei 78 b.
Kiadás	---	---	---	1433 Lei 08 b.
Maradvány				196 Lei 70 b.
Vagyron				8190 Lei 70 b.
Szaporulat				1513 Lei 72 b.

17. Váradlessi tőkesegély :

Bevétel	---	---	---	259 Lei 70 b.
Kiadás	---	---	---	209 Lei 10 b.
Maradvány				50 Lei 60 b.
Vagyron				921 Lei 60 b.
Szaporulat				145 Lei 90 b.

18. Bary József-alap :

Bevétel	---	---	---	385 Lei — b.
Kiadás	---	---	---	365 Lei 50 b.
Maradvány				19 Lei 50 b.
Vagyron				402 Lei — b.
Szaporulat				36 Lei 50 b.

19. Tatarosi perselypénz :

Bevétel	---	---	---	4 Lei — b.
Kiadás	---	---	---	4 Lei — b.
Maradvány				— Lei — b.
Vagyron				73 Lei 50 b.
Szaporulat				4 Lei — b.

20. Váradlessi harangpénztár :

Bevétel	---	---	---	130 Lei 44 b.
Kiadás	---	---	---	105 Lei 90 b.
Maradvány				24 Lei 54 b.
Vagyron				538 Lei 54 b.
Szaporulat				87 Lei 50 b.

21. Dr Ujfalusi Sándor-alap :

Bevétel	---	---	---	2086 Lei	— b.
Kiadás	---	---	---	2086 Lei	— b.
Maradvány				— Lei	— b.
Vagyon				2086 Lei	— b.
Szaporulat				2086 Lei	— b.

Az egyházmegyei közgyűlés a számvevőség jelentése alapján a bihari, bihar-szentjánosi, borsi, élesdi, csatári, hegyközkovácsi-i, hegyközpályi-i, hegyközujlaki, köröskisjenői, nagykakucsi, nagyváradi, nyüvedi, örvéni, paplamási-i, pelbárhidai, pósalakai, pusztajlaki, révi, siteri, szalárdi, mezőtelki-i, mezőtelegi, fugyivásárhelyi, biharpüspöki-i, fugyi-i, jákóhodosi, váradlessi egyházak számadásait jóváhagyja.

Utasítja a hegyközszáldobági, kishántói, nagyszántói egyházakat, hogy a hiányokat december 1-ig pótolják, mert ellenkező esetben az esperes által számvevő fog kiküldetni a helyszínre a számadások összeállítása végett.

Az egyházmegyei közgyűlés hasonlóképpen tudomásul veszi a számvevőszék jelentését, mely szerint az egyházmegyei közigazgatási pénztár az 1925. évben Lei 89,600.52 bevétellel, Lei 89,600.52 kiadással, Lei 26,819.93 vagyonnal, Lei 9,676.18 szaporodással zárult s mivel a bevételi és kiadási tételek kellőképpen okmányoltak, Konrád Géza pénztárnoknak a felmentvényt megadja.

Végül az egyházmegyei közgyűlés hasonlóképpen tudomásul veszi a közigazgatási pénztár által kezelt egyházmegyei alapok és alapítványok fentebbi 1925. évi számadását.

81. szám. Tárgyaltatott a számvevőség jelentése arról, hogy az egyes egyházak számadásaik összeállításánál nem tartják be az 1918. évi, őszi egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvében a 2. sz. mellékletben foglalt szabályrendelet pontjait. Javasolja, hogy kötelezze az egyházmegyei közgyűlés az egyházakat a vonatkozó szabályrendelet minden pontjának szigorú betartására, annival is inkább, mert jelen állapotok mellett a számvevőségek nem tudják a számadásokat rendes időben az egyházmegyei közgyűlés elé terjesztetni s egyházlátogatások alkalmával a küldöttség az ellenőrzést kellő módon gyakorolni.

Az előterjesztett számvevőségi jelentés alapján és annak elfogadásával a bihari ref. egyházmegye közgyűlése kimondja, hogy abban az esetben, ha valamelyik egyház számadását az év három első hónapjában, tehát április 1-ig be nem adja, akkor a mulasztást elkövető egyházat Lei 500 pénzbírsággal sújta az egyházmegye közigazgatási pénztára javára s ha ennek sem lenne fogantja, az esperes a számvevőségek valamelyik tagját küldje ki haladéktalanul a számadás elkészítése végett.

82. szám. Tárgyaltatott a bihari egyházmegye tanügyi bizottságának 1926 november 4-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyve.

Az egyházmegye tanügyi bizottságának azon javaslatát, miszerint a tanügyi bizottság Zsigó Károly paptamási-i és Zöld István bihari tanító urakkal kiegészíttessék, az egyházmegyei közgyűlés magáévá teszi.

Ugyancsak magáévá teszi az egyházmegyei közgyűlés a tanügyi bizottság azon javaslatát, miszerint az iskolakörök beosztását a következőkép ajánlja:

1. kör: Nagyvárad, Biharpüspöki, Hegyközszáldobágy, Váradless.

2. kör: Bihar, Hegyközkovácsi, Hegyközpályi, Hegyközüjlak, Hegyközcsatár, Siter, Szalárd, Hodos.

3. kör: Szentjános, Bors, Kisszántó, Nagyszántó, Tamási, Nyüved, Pelbárthida.

4. kör: Fugyivásárhely, Fugyi, Köröskisjenő, Mezőtelegd, Mezőtelki, Nagykakucs, Örvénd, Pósalaka, Pusztaujlak, Rév.

A tanügyi bizottságnak a tanügyek egységes szempontok szerint való vezetése, ellenőrzése és fejlesztése céljából a már korábban is használt kérdő, illetve jelentő ívek nyomtatásáról való gondoskodás iránti kérését az egyházmegyei közgyűlés tudomásul veszi, de tekintettel arra, hogy a mutatózó ujításokhoz szükséges költségekről ez idő szerint az egyházmegyei közgyűlés gondoskodni — az 1927. évi egyházmegyei költségelőirányzat el nem készülése folytán nem képes — utasítja az elnökséget és az egyházmegyei pénztárnokot arra, hogy a szükséges kiadásokat az egyházmegye 1927. évi költségvetésébe iktassa be és annak fedezetéről gondoskodják.

83. szám. Tárgyaltatott a pósalakai ref. egyháztanács 50—1926. számú és az egyházi közgyűlés 1—1926. számú határozata a község tulajdonát képező 148. hr. számú, 80 négyszögöl területnek a község részére történt eladásáról.

Egyházmegyei közgyűlésünk az E. T. I. t. c. 15-ik §. k) pontja alapján felülvizsgálván pósalakai ref. egyházközség 50—1926. sz. közgyűlési határozatát,

figyelemmel a lelkészelnök jelentésére, melyből kivehetőleg az egyház tulajdonát képező ezen területnek a politikai község részére történt eladása 25,000 lei vételárban az egyházközség részére egy már elbirtokolt és vitásnak tekintett jognak elismerését jelenti és így különösen előnyös,

a vonatkozó presbiteri és közgyűlési határozatokat egész terjedelmében tudomásul veszi és jóváhagyja és az egyházkerülethez felterjeszti.

Birósági ügyek.

84. szám.

Időszaki tanács megalakítása.

A bihari ref. egyházmegye fegyelmi bírósága az E. T. 5-ik tc. 13. §-a alapján az alulírott napon tartott ülésében időszaki tanácsát egy évre az alábbiak szerint alakítja meg.

Rendes tagok : Balajthy Jenő egyházmegyei lelkészi tanácsbíró, dr Bodnár Gábor egyházmegyei lelkészi tanácsbíró és dr Sarkady Sándor egyházmegyei világi tanácsbíró. Póttagok : Tatár Zoltán egyházmegyei világi tanácsbíró és Könyves János egyházmegyei lelkészi tanácsbíró.

85. szám.

A bihari ref. egyházmegye fegyelmi bírósága a bihari ref. egyházközség presbiteriuma képviselőjében Tarnóczi Lajos lelkész elnöknek, mint panaszosnak, Kuki Zoltán ref. iskolai igazgató elleni panasza ügyében az alulírott napon megtartott rendes tárgyalás után és annak eredményéhez képest, az alábbi módon

I T É L T :

A bihari ref. egyházmegye fegyelmi bírósága Kuki Zoltán ref. iskola igazgatótanítót vétkesnek mondja ki az E. T. 5-ik tc. 34. §-ának 4-ik pontjában ütköző engedetlenség miatt és ezért őt az egyházi törvények 5-ik tc. 35. §. c) pontja alapján 2000 lei pénzbüntetésre és 859 lei 50 bani eljárási költség megfizetésére itéli.

Megokolás:

Kuki Zoltán ref. iskolaigazgató, ki a bihari ref. egyházközség elemi iskolájában van alkalmazva, engedéllyel birt felettes hatóságától, hogy a helybeli „Hangya Szövetkezetnél” könyvelői teendőket lásson el. Ezen engedélyt a bihari ref. egyházmegye esperese nevezettől a bihari ref. egyházközség presbiteriumának javaslata alapján megvonta a tanításban mutatkozó eredménytelenség miatt.

Nevezett igazgató-tanító ezen esperesi megvonó rendelkezés ellen a bihari ref. egyházmegye közgyűléséhez fordult felebbezéssel s addig is, míg az egyházmegyei közgyűlés ez ügyben határozott, mellékfoglalkozását abbahagyni ismételt felhívások ellenére vonakodott.

A bihari ref. egyházmegye 1926. évi tavaszi közgyűlése foglalkozván nevezett ügyével, elrendelte az ügynek fegyelmi uton való bevizsgálását és annak a körülménynek is a megvizsgálását, hogy nevezettnek mellékfoglalkozása a tanítás eredményére ténylegesen milyen befolyással van. A vizsgálat folyamán megállapított, hogy Kuki Zoltán ref. iskolai igazgató a bihari ref. egyházmegye esperesének azon intézkedése ellen, mellyel a mellékfoglalkozás további üzését megtiltotta az egyházi törvények I. tc. 166. §-a alapján szabályszerűen élt felebbezéssel, azonban elmulasztotta azt végrehajtani, jöllehet a fentirt tc. rendelkezései szerint a felebbezésnek az esperesi határozat, illetve intézkedés végrehajtására halasztó hatása nincs.

Ami a fentnevezett igazgató-tanító iskolájában mutatkozó tanítási eredményt illeti, az egyházmegyei bíróság alapul vévén Kiss Károly ref. lelkész, a váradi

ref. egyház iskolaszéki elnökének jelentését és a legutóbbi hivatalos kir. tanfelügyelői vizsgálatot, tényként állapítja meg, hogy a tanítás eredményében nem mutatkozik oly visszaesés, mely fegyelmi eljárás alapján a tanítóval szemben megfelelő rendszabályok alkalmazását vonná maga után.

Tekintetbe véve tehát egyedül azon tényt, hogy Kuki Zoltán ref. iskolaigazgató a bihari ref. egyházmegye esperesének felhívását több ízben ismételt írásbeli felszólítás ellenére nem hajtotta végre és így ismételten az engedetlenség vétkét követte el, ezen az egyházi törvénybe ütköző véttség miatt a fenthivatolt t.-cikkek alkalmazása folytán nevezett a fenti módon kellett megbüntetni.

Kelt a bihari ref. egyházmegye fegyelmi bíróságának 1926. évi november 4-én tartott rendes ülésén.

Telegdi József,
világi elnök.

Major Gyula,
egyházi elnök.

Dr Soos István,
jegyző.

KIMUTATÁS

az egyházak kegyes adományairól, vagyonáról és számadásairól.

Sor- szám	Egyház	Kegyes adományok		Tőkepénz		Bevétel		Kiadás		Maradvány		Kint- levőség		Tul- kiadás	
		Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.
1	Bihar	5600	—	23590	36	128008	24	126537	98	1470	26	27419	—		
2	Biharpüspöki	23000	—	37297	93	245056	45	201246	31	43810	14				
3	Biharszentjános	34107	—	68773	83	102288	36	101830	81	457	55	8786	—		
4	Bors	11590	—	51061	40	125794	24	118419	34	7374	90	8678	25		
5	Élesd	86211	10	28273	68	75001	43	70467	68	4533	75				
6	Fugyi	1570	—	13197	17	25923	61	24712	93	1210	68				
7	Fugyivásárhely	600	—	5017	18	53896	80	51168	12	2728	68	21000	—		
8	Hegyközsatár	12510	—	57521	80	64693	25	62969	—	1724	25	25987	75		
9	Hegyközkovácsi	1720	—	10604	—	55559	33	50660	75	4898	58	2380	10		
10	Hegyközpályi	10123	—	28363	87	91924	02	91924	02						
11	Hegyközüjlak	1037	—	14650	48	76084	43	59802	44	16281	99	26000	—		
12	Kisszántó	5687	25	37882	26	49106	28	47657	—	1449	28				
13	Hegyközsáldobágy	30000	—	1251	42	26439	50	26419	22	20	28				
14	Köröskisjenő	2099	25	12789	61	48711	82	38129	58	10582	24				

Szabó István

Az egyházmegyei papságnak egy sincs olyan kiemelkedő határozata, mint az, hogyha a bihari egyházmegye ma már nagyon is megtépászott törzséről az idők folyamán egy-egy ág leválik, akkor a kortársak, vagy utódok a megboldogult lelkésznek életpályáját — bölcsőjétől kezdve koporsója bezártáig — az egyházmegye jegyzőkönyvében az utókor számára megörökítik.

Eme kedves, de egyszersmind szomorú kötelességemnek teszek eleget ez alkalommal, midőn néh. Szabó István ny. jákóhodosi lelkésztársam, a kedves „Pista bácsi” élet-történetét próbálom megrajzolni nagy vonásokban.

1852. december 27-én született Debrecenben s iskoláit, — az elemitől a theológiáig. — szintén itt végezte a hirneves Collégiumban. Tanulásban mindvégig az elsők között volt. A papi vizsgát 1876-ban tette le kitűnő eredménnyel s az 1876–77-ik évben Szele György debreceni lelkésszel és néh. Hajdú Zsigmond püspöki titkárral esküdt diák volt. Az akkori tűzoltó egyesületnek 1872–76-ig tagja, 1874–75-ben alelnöke és pénztárnoka volt.

1877-ben Biharpüspökibe került káplánnak Papp Károly akkori esperes mellé, ahol 1883-ig mint káplán, 1 évig pedig, vagyis 1884-ig helyettes lelkész volt. Ragyogó szónoklataival csakhamar megnyerte úgy főnökének, mint híveinek osztatlan szeretetét és tiszteletét. Az akkori törvények szerint — bár az egész egyház egyhangulag óhajtotta — s az illetékesek jóakarátának hiánya miatt, hiszen mindössze két hónapja hiányzott a jelöltetéshez szükséges időből, — nem választathatván meg a püspökii lelkészi állásra, a jákóhodosi egyházhoz került időközi papnak. Innen egy év múlva hasonló minőségben Pelbárthidára ment, majd innét Nagyváradra került segédlelkésznek Dombi Lajos mellé. 1887-ben, mint váradai káplánt választotta meg lelkészül a magyarcsakalyi [Szilágy] ref. egyház. Itt a szilágyszolnoki

tractusban előbb dékán, majd tanácsbíró lett s az egész egyházmegye papságának elismerését vivta ki működésével.

Azonban 16 évi itteni szolgálata után, midőn 1903-ban a jákóhodosi paróchia ismét megürült, volt hivei többszöri unszolására visszament Jákóhodosra, ahol 1825. október 1-én történt nyugdíjbavonulásáig, vagyis 22 évig hiven munkálkodott. A 48 évig tartó lelkeszi szolgálat után Szalárdra vonult pihenni, de a nyugalmat csak egy évig élvezhette, mert 1826. szeptember 30 án örökre megpihent az Urban. Temetésén, mely a múlt év október 2-án volt, a szomszéd egyházak lelkeszei szép számmal vettek részt, köztük az egyházmegye esperese is. A háznál Kádár Miklós pusztajlaki lelkész imádkozott, mint az elhunynak egykori káplánja. A templomban Surányi Lajos, szalárdi lelkész bucsuztatta el gyönyörű imában, míg a biharpüspökii sirboltnál, hová végső nyugalomra helyezték, Balajthy Jenő ottani lelkész tartott magasröptű, gondolatokban gazdag beszédet, melyben a megboldogult egyéniségének méltatása mellett a lelkeszekre váró sorsot ecsetelte megrendítő komolysággal.

Pályáját belső hivatásból választván, figyelme kiterjedt anyaszentegyházunk külső és belső, szellemi és erkölcsi életére. Tudta, hogy minden szónál többet ér a jó példa és jó cselekedet; jó példával mutatta meg, miként kell nemesen érezni, erkölcsi tisztaságban élni s gyülekezetének ügyes-bajos dolgait mindig szeretettel és megértéssel igyekezett kezelni. Férfias, — mindig csinos, szép papi alakja, párosulván gyönyörű hangjával, a kathedrai szónokok legelsői közé emelte. Családi tűzhelye az igaz vallássosságnak, a tiszta erkölcsiségnek volt példaképe. Még helyettes lelkész korában, 1883. május 16 án megnősült, feleségül vévén, a bájos, jószívű, nemeslelkű papnék mintaképét: Jakab Juliánnát. 1885-ben Juliánna, majd 1892-ben Etelka leányukkal áldotta meg házasságukat az Isten, kiknek boldogságáért minden áldozatra kész volt.

Mig férfiúi erejének teljes birtokában volt, érdeklődött minden iránt, ami szép, ami felemelő. Költői hajlamu lélek, kedvenc költői Tompa és Petőfi voltak, kiknek verseiből gyakran idézett beszédeiben, hogy azokat szinessé tegye. Azonkívül a történelemnek és pedig nemcsak a magyar nemzet, hanem a világ történelmének is ritka ismerője és tudója.

Othona sokszor volt hangos a rokonok és barátok társaságától. Szíves házi gazda volt, bár ő maga nem igen járt sehova, otthon a családja és kisczardasága körében szeretett ülni legjobban. Kitűnő borai mellett gyakran dal csendült a társaság ajakán s ilyenkor ő volt a legboldogabb.

De az idő megőrli a legerősebb szervezetet is. 1925 ben könnyebb szélütés éri, mely az év folyamán többször ismétlődik s ez évben már csak nehezen és kisegítésekkel tudja végezni szolgálatait. 1926-ban egy újabb roham végkép leveri s most már nagyobb kinokat szenvedve és folytonosan ágyban fekvé éli nehéz napjait — bár mindig szelid türelemmel — 1926 ban szeptember 30-án bekövetkezett haláláig.

Ő már nem él, nem verejtékezik, nem szenved többé. Mi élünk, szenvedünk, verejtékezünk mindaddig, míg az Ur magához nem szólít. De ha mi, küzködő lelkészek, az anyagiak után rohanó világtól, a hitetlen és rosszakaratu, munkáinkat értékelni nem tudó emberek nyilaitól csak új sebeket kapunk, — hiszen munkánkért legtöbbször ez a jutalmunk e földön — ne kedvetlenedjünk el, mert Krisztus szava elsősorban minékünk szól: „Bizzatok! Én meggyőztem a világot!”

Legyen áldott emlékezete!

Kádár Miklós,
pusztajlaci lelkész.

